

2019

Rammer der fremmer?

KANDIDATSPECIALE
LOUISE LIV AAGAARD

AALBORG UNIVERSITET | cand.merc.aud | Vejleder: Jørgen Nielsen

Forord

Dette kandidatspeciale er udarbejdet som afsluttende afhandling på cand.merc.aud studiet, ved Aalborg Universitet, og opfylder kravene i studieordningen 2016 for uddannelsen, hvori der jf. § 8, stk. 3 står:

”Kandidatspecialet består af en større selvstændig afhandling af relevans for en statsautoriseret revisors eller anden erhvervsmæssig rådgivers virke. Specialet skal dokumentere den studerendes færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et afgrænset fagligt emne...”

Specialet er udarbejdet i perioden 12. september 2019 til 12. december 2019.

Der skal lyde en særlig stor tak til mine to piger, Emma og Sofie, for i udarbejdelsesprocessen at have afstået tid og tilstedeværelse fra deres mor. Desuden tak til vejleder Jørgen Nielsen.

Farsø, den 7. december 2019

Louise Liv Aagaard

Studienr.: 20071311

Anslagsberegning:

Anslag i specialet	: 151.659 anslag
Normalsider	: 63,19 normalsider á 2.400 anslag
Anslagsbegrænsning	: 60-80 normalsider

Executive summary

This thesis wishes to shed light on the impact it has had on Danish entrepreneurship that they have chosen to liquidate the popular entrepreneurial company.

In response to developments in EU law, a large number of corporate reforms were introduced in EU member states, and on the basis of the TEUF, freedom of establishment gained momentum, and competition intensified between the countries between. This led to the introduction of low-capital companies into the EU, and the reduction or removal of the capital requirement - and made it imperative for member states to have an attractive corporate law.

Therefore, in 2014, the entrepreneurial company was introduced to Danish corporate law in 2014, with limited liability and a capital requirement of DKK 1. However, it proved to have a number of challenges, including lack of growth and too many bankruptcies on public account - and as a result - it was decided to terminate the corporate form again, after only five years. This changes the conditions for Danish entrepreneurship, as the cheapest capital company now costs DKK 40,000 to obtain the main shares of the present-day entrepreneurial company. Alternatively, a personal company or a foreign company can be chosen - which has now become attractive again. Due to the recent changes in Danish corporate law, Danish entrepreneurs may look beyond borders – to find a more low cost or more attractive corporate law, to be established in – instead of the Danish corporate law.

In order to understand the changes entrepreneurs have had to navigate through, the thesis starts at the beginning - before the company form was introduced. Following is an explanation of the legal provisions for the entrepreneurial company, the liquidation and the transitional provisions. As an alternative company form, an introduction to alternative forms of company - that entrepreneurs can take advantage of going forward.

Finally, it is concluded what effect the changes have had - and what the consequences are of removing a popular corporate form, without compensation.

Forkortelser

Forkortelse	Fulde navn
A/S	Aktieselskab
ApS	Anpartsselskab
Art.	Artikel (nr.)
B	Beslutningsforslag
BFL	Bogføringsloven
DF	Dansk Folkeparti
DIF	Dansk Iværksætter Forening
EKBG	Erklæringsbekendtgørelsen
EL	Enhedslisten
EU	Den Europæiske Union
EØS	Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde
FSR	FSR – danske revisorer
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
GmbHG	Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung
IVS	Iværksætterselskab
KF	Det Konservative Folkeparti
L	Lovforslag (nr.)
LA	Liberal Alliance
LEV	Lov om visse erhvervsdrivende virksomheder
Ltd.	Private Limited Company
RV	Det Radikale Venstre
S	Socialdemokratiet
S.M.B.A	Selskab med begrænset ansvar
SF	Socialistisk Folkeparti
SL	Selskabsloven
TEUF	Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde
UG	Unternehmergeellschaft (Haftungbeschränkt)
V	Venstre
WFBV	Wet op de formeel buitenlandse vennootschappen
ÅRL	Årsregnskabsloven

Figur 1 - Oversigt over forkortelser i specialet

Kilde: Egen tilvirkning

Indhold

Forord	1
Executive summary	2
Forkortelser	3
Kapitel 1: Emne, afgrænsning og metode	6
1. Indledning	6
2. Problemfelt	9
2.1 Problemformulering	9
2.2 Formål med specialet	9
2.3 Afgrænsning	10
2.4 Begrebsafklaring	11
3. Metode	13
3.1 Teori og retskilder	13
3.2 Kildekritik	14
3.3 Specialets opbygning	16
Kapitel 2: Udviklingen der førte til en ny selskabsvariant	17
4. EU-rettens muligheder breder sig	17
4.1 Etableringsfriheden, TEUF art. 49 og 54	17
4.1.1 Nyttige begreber vedrørende etableringsfriheden	18
4.2 EU-domme med central betydning	19
4.2.1 Centros-dommen, C-212/97	20
4.2.2 Überseering, C-208/00	22
4.2.3 Inspire Art, C-167/01	23
4.2.4 Betydning af dommene	25
5. En ny selskabsvariant bliver til	26
5.1 Unternehmersgesellschaft (UG)	26
5.2 Iværksætterselskabets tilblivelse	28
5.2.1 Lovforslag L 152	28
5.2.2 Høringssvar til indstillingen	30
5.2.3 Vedtagelse af L 152	32
6. Iværksætterselskabets rammevilkår	33
6.1 Redegørelse for iværksætterselskabets rammer	33
6.1.1 Indskud og hæftelse	34
6.1.2 Udbyttebegrænsning og penge ud af selskabet	34
6.1.3 De regnskabsmæssige forhold	35

6.1.4	Skifte til en anden virksomhedsform	37
Kapitel 3: Iværksætterselskabets brug, afvikling og overgang.....		38
7.	Iværksætterselskabet i brug	38
7.1	Iværksætterselskabets ups and downs.....	41
7.2	Erhvervsstyrelsens analyse	42
8.	Iværksætterselskabets afvikling og overgang	46
8.1	Afvikling af iværksætterselskabet.....	46
8.1.1	Beslutningsforslag B 148.....	46
8.1.2	Lovforslag L 190.....	47
8.1.3	Høringssvar til indstillingen.....	49
8.1.4	Vedtagelse af L 190.....	50
8.2	Overgangsperioden 2019-2021.....	50
8.2.1	Selskabet fortsætter	51
8.2.2	Selskabet lukker	52
8.3	Reaktioner efter afviklingen er konstateret	54
Kapitel 4: Iværksætteri og regulering		56
9.	Dansk iværksætteri.....	56
10.	Regnskab og revision	61
10.1	Regnskabsklasser.....	61
10.1.1	Fravalg af revision	63
10.1.1	Erklæringsformer.....	65
Kapitel 5: Sammenfatning og konklusion		69
11	Konklusion	69
12	Perspektivering.....	75
Litteraturliste.....		78

Kapitel 1: Emne, afgrænsning og metode

1. Indledning

En god idé, det innovative menneske, den risikovillige ophavsmand. Det er vigtige elementer når tanken henledes på iværksættere, og på iværksætteri. For at søge en mulig succes, eller blive en erfaring rigere – kræver det muligheder, tilgængelighed og ordentlige forhold – til at skabe og til at vokse i. Iværksætteri er essentielt for erhvervslivet, for at skabe vækst og arbejdspladser, og for dansk økonomi. En stabil tilgang af danske virksomheder, er med til at langtidssikre vækst i Danmark¹. Derfor skal der fra politisk side skabes rammer der fremmer iværksætterkulturen, hvor mulighed for at udforske, udvikle og afvikle sker på ordentlige vilkår. Når den gode idé udvikler sig fra en tanke til handling, og virksomheden skal tage form – skeles der til de regelsæt og rammevilkår, virksomheden kan etableres under og følge. Rammer der skal og bør, tilgodeses alle parter – både iværksættere, erhvervslivet og samfundet.

Flere centrale EU-domme, startende med Centros-dommen i 1999² har medvirket til, at der i de seneste 20 år er sket en udvikling i EU-retten, og som følge deraf - gennemført flere selskabsreformer hos medlemslande i EU/EØS. Etableringsfriheden har bidraget til en øget konkurrence landene imellem på det selskabsretlige område, hvor selskaber med begrænset hæftelse har fået tilført nye rammevilkår – herunder regulering af deres kapitalkrav og indførsel af flere lavkapitalselskaber³.

Danmark havde et af de højeste kapitalkrav til anpartsselskabet i EU, og var ikke i en konkurrencestærk position som følge heraf. Derfor blev der i 2013 truffet beslutning om at ændre rammevilkårene for danske iværksættere. Dette medførte at danske iværksættere, med ønske om at drive virksomhed i selskabsform, den 1. januar 2014 mulighed for at stifte et dansk lavkapitalselskab - iværksætterselskabet. Indført i dansk selskabsret, inspireret af det tyske Unternehmergeellschaft, som en delmængde af anpartsselskabet⁴. Ved indførslen tænkt som alternativ til anparts- og aktieselskabet, med ønske om at fremme vækst og iværksætteri i en lovreguleret

¹ Iværksætterpanelets anbefalinger til Regeringen 2018, side 9

² Centros Ltd. mod Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Sag C-212/97

³ Lilja: Velkommen til iværksætterselskabet (2014), Børsen

⁴ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 59

selskabsform. Samtidig håbede man at imødegå, at Danmark blev et land hvor nye selskaber, var filialer af udenlandske selskaber – med stiftelse i lande hvor krav og regulering var mere attraktive end i Danmark⁵. Lovforslaget bestod endvidere af en nedsættelse kapitalkravet til anpartsselskabet fra 80.000 kr. til 50.000 kr., og en udfasning af den udskældte selskabsform S.M.B.A⁶. Alle tiltag til at fremme en sund iværksætterkultur i Danmark.

I foråret 2018 fremsatte Dansk Folkeparti beslutningsforslag om afskaffelse af iværksætterselskabet⁷, efter blot lidt mere end fire år. Med baggrund i artikler og analyser fra 2017, var der kommet oplysninger om iværksætterselskabernes stigende gæld til det offentlige, manglende resultater i forhold til vækst og brug af iværksætterselskabet til økonomisk kriminalitet⁸. Særligt den store skatte- og afgiftsrestance der var oparbejdet over fire år⁹, og den manglende succes og vækst indenfor selskabsvarianten blev fremhævet som utilfredsstillende af Dansk Folkeparti. Beslutningsforslaget bortfaldt, men lignende fremgik af lovkataloget for folketingsåret 2018/2019, hvor man fra den daværende regerings¹⁰ side, ønskede at se nærmere på iværksætterselskabet og på kapitalkravet til anpartsselskabet i den kommende samling¹¹.

Dette blev fremsat i februar 2019, i form af lovforslag L 190, om afvikling af iværksætterselskabet og nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet. Baggrunden for Regeringens fremsættelse, var en analyse foretaget af Erhvervsstyrelsen i efteråret 2018 – hvori de konkluderede, i linje med indholdet i beslutningsforslaget, at iværksætterselskaberne ikke havde øget tilgangen af iværksættere, havde en lav overlevelsesgrad og stor andel af konkurs og tvangsopløsninger, samt at brugerne havde en tendens til tvivlsom brug af selskabsvarianten¹². Efter en kort behandling

⁵ Vilhelmsen: Skriftlig fremsættelse til lovforslag L 152 (2013)

⁶ Lovforslag L 152, Samling 2012/2013

⁷ Beslutningsforslag B 148, Samling 2017/2018

⁸ Bemærkninger til forslaget, Beslutningsforslag B 148, Samling 2017/2018, side 2

⁹ Sjølie: En-krones-selskaber skylder Skat en halv milliard (2017), dr.dk

¹⁰ Bestående af Venstre, Det Konservative Folkeparti og Liberal Alliance

¹¹ Regeringen: Lovkatalog 2018/2019 (2018), side 18

¹² Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 3-5

i folketinget, blev forslaget vedtaget den 9. april 2019¹³ - som led i en politisk aftale mellem den daværende regering og Dansk Folkeparti¹⁴.

Virksomheder stiftet i selskabsform er i kraft af de selskabsretlige krav, også underlagt reglerne i årsregnskabsloven, og har dermed regnskabspligt. De lavere regnskabsklasser, hvor iværksætterselskaber oftest befinder sig - har fået tilført en række lempelsesmuligheder, og mulighed for at fravælge revision af årsrapporten. Årsrapporten skal præsentere et retvisende billede, og manglende revision af tredjemand kan kompromittere gennemsigtigheden af selskabet. Årsregnskabet har haft en central rolle i forhold til iværksætterselskabet, da manglende indsendelse af årsregnskabet fører til mange tvangsopløsninger, hvor regningen er endt hos det offentlige¹⁵.

Med afviklingen af iværksætterselskabet har mulighederne ændret sig for iværksættere, vilkårene ændret sig og læringen fra de forgangne års lavkapitalselskaber må inddrages fremadrettet – for iværksætteren, for rådgivere og for samfundet. Der er en anden økonomisk byrde for iværksætteren fremadrettet, såfremt der ønskes en begrænset hæftelse. Vil det ændre lysten til iværksætteri? Vil iværksætterne søge ud over landets grænser? Vil afviklingen af iværksætterselskabet afvikle mere end en selskabsvariant? Eller vil vi se mere seriøs brug af selskabskonstruktionerne fremadrettet? Lysten til iværksætteri skal øges, rammevilkårene være gode og erfaringerne der er gjort – skal sættes i spil – så der skabes rammer der fremmer iværksætteri.

¹³ https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L190/som_vedtaget.htm

¹⁴ <https://em.dk/nyhedsarkiv/2019/februar/ivaerksaetterselskaber-afskaffes-og-kapitalkrav-for-anpartsselskaber-nedsaettes/>

¹⁵ Sjølie: En-krones-selskaber skylder Skat en halv milliard (2017), dr.dk

2. Problemfelt

Iværksætterselskabet viste sig at have udfordringer, der i sidste ende førte til en afvikling af selskabsvarianten – efter blot lidt mere end fem år. De gode idéer kan, skal og vil fortsat opstå, og iværksættere stadig etablere sig fremadrettet. De seneste års ændringer af rammevilkår er interessante at undersøge – for herigennem at danne overblik over, hvilken fremtid dansk iværksætteri går i møde på baggrund af disse.

2.1 Problemformulering

Ovenstående indledning og problemfelt giver anledning til følgende problemformulering;

Hvordan påvirker de ændrede rammevilkår dansk iværksætteri fremadrettet, med afsæt i afviklingen af iværksætterselskabet?

Til at besvare ovenstående problemformulering fyldestgørende, er der taget udgangspunkt i nedenstående underspørgsmål;

- *Hvilken rolle spiller art. 49 og 54 TEUF for dansk selskabsret?*
- *Hvilke muligheder giver etableringsfriheden danske iværksættere?*
- *Hvad lægger til grund for iværksætterselskabets tilblivelse, brug og afvikling?*
- *Hvad skal der ske med eksisterende iværksætterselskaber?*
- *Hvilke selskab- og revisionsretlige rammevilkår gælder i Danmark for danske virksomheder?*
- *Hvilke udfordringer ses hos dansk iværksætteri?*
- *Hvilke konsekvenser får afviklingen af iværksætterselskabet for dansk iværksætteri?*
- *Hvordan ser fremtiden ud for dansk iværksætteri?*

2.2 Formål med specialet

Specialet har til formål at analysere hvilken påvirkning rammevilkårene, og ændringerne heraf, har for dansk iværksætteri, samt hvilke rammer Danmark har at tilbyde iværksættere fremadrettet. Specialets relevans skyldes den afvikling der finder sted under specialets udarbejdelse, og de rammer iværksættere har før, under og særligt efter afviklingen. Som rådgiver, er det interessant at belyse

bevæggrundene for ændring af rammevilkår, og hvilken påvirkning disse har – for at danne sig et indtryk af hvordan det fremadrettet vil tage sig ud.

2.3 Afgrænsning

Der er i specialet foretaget en række afgrænsninger, for at kunne fokusere på besvarelse af problemformuleringen – som herefter vil blive præciseret.

Specialets udgangspunkt er rammevilkårene for selskaber med interesse for iværksættere, med afsæt i afviklingen af iværksætterselskabet. Der afgrænses derfor fra en behandling af aktieselskabet, da det – i modsætning til iværksætterselskabet er langt mere kapitaltungt, og uden for specialets interesse – i relation til et lavkapitalselskab. Til belysning af alternativer til iværksætterselskabet og anpartsselskabet, i forbindelse med virksomhedsopstart inddrages enkeltmandsvirksomhed og muligheden for et udenlandsk selskab til sammenligning.

I specialet tages der udgangspunkt i iværksættere, for hvem det ikke er en karriere at stifte selskaber, for at sælge dem videre. Her afgrænses derfor til at behandle iværksættere, som værende ”almindelige” iværksættere, hvor det er idéen eller drømmen om en virksomhed der er drivkraften.

Der afgrænses til at inddrage beslutningsforslaget B 148, samt lovforslagene L 152 og L 190 – alle omhandlende iværksætterselskabet. Disse inddrages grundet deres rolle i lovforarbejderne, der ligger til grund for den endelige lovændring. Den største tyngde af disse, vil være på L 190 – dette for at holde nutidigt fokus, men læringen fra de øvrige kan ikke bortses.

Ved behandling af iværksætterselskabet inddrages det tyske Unternehmersgesellschaft perifert, men der afgrænses i øvrigt fra en tilbundsgående analyse af internationale selskabsformer og international lovgivning. Specialets fokus er rammevilkårene for dansk iværksætteri, men med de EU-retlige muligheder der er på området, inddrages denne som henholdsvis foregangsmodel og tillige alternativ til de danske muligheder. Det tyske Unternehmersgesellschaft er specifikt valgt, da det var dette man skelede til ved introduktionen af iværksætterselskabet. Det havde været nærliggende også at inddrage det engelske Private Limited Company (Ltd.), men grundet den store usikkerhed der er forbundet med Brexit, afgrænses der helt fra at inddrage denne selskabsform.

Der er foretaget afgrænsning på det EU-retslige område, til kun at inddrage nugældende TEUF art. 49 og art. 54, da det er disse der hjemler etableringsfriheden og den fri bevægelighed for selskaber indenfor EU. Endvidere er der foretaget afgrænsning til i alt tre domme fra EU-retten, da disse fortolker førnævnte artikler.

Der afgrænses fra en tilbundsgående analyse af de skatteretlige problemstillinger. Der foretages en kort indføring i skatten for de inddragede selskabsformer, og hvor det er relevant, uden at der sættes spørgsmål til hvilken påvirkning skatten ellers vil give. Ligeledes afgrænses der fra at se på de grænseoverskridende problemstillinger på det skatteretlige område.

Set ud fra et tidsmæssigt perspektiv, er der ikke foretaget informationsindsamling efter den 2. december 2019 – hvorfor litterære udgivelser, øvrige publikationer samt lovgivning og andet udgivet efter denne dato, ikke er inddraget i nærværende speciale.

2.4 Begrebsafklaring

Der er i specialet anvendt begreber og definitioner, som herefter vil blive præciseret og redegjort for. Disse tager udgangspunkt i forfatterens forståelse, opfattelse og anvendelse – og har til hensigt at lette læserens forståelse. Det forudsættes indledningsvist, at læseren har et vist kendskab til emnet - samt de begreber der anvendes indenfor revision og selskabsret.

BEGRÆNSET HÆFTELSE: Begrebet *begrænset hæftelse* defineres i specialet, alene som den selskabsretlige hæftelse, og ikke den yderligere hæftelse der kan forekomme – alt afhængig af den individuelle situation.

KAPITALEJER/EJER: Begrebet *kapitalejer* og *ejer* defineres i specialet som ejeren af henholdsvis et kapitalsselskab og en personlig virksomhed. Kapitalejer og ejer dækker således over samme begreb – ejeren. Hvilket der bruges, afhænger således af selskabsformen.

KAPITALSELSKAB: Begrebet *kapitalsselskab* defineres i specialet som en virksomhed, der udgør selvstændig juridisk person, og hvor kapitalejer(ne) har begrænset hæftelse, og alene hæfter for selskabets gæld med selskabets midler - herunder kapitalejernes indskudte kapital.

De danske kapitalselskaber der er medtaget i specialet, er iværksætter- og anparts-selskabet.

MEDLEMSLAND: Begrebet *medlemsland* er i specialet defineret som værende et land i EU eller en del af EØS-samarbejdet.

PERSONLIG VIRKSOMHED: Begrebet *personlig virksomhed* defineres i specialet som en virksomhed, hvor ejer og virksomhed er identisk. Ejeren af den personlige virksomhed driver virksomheden for egen risiko og regning, med det formål at opnå et overskud.

Der er i specialet udelukkende medtaget enkeltmandsvirksomhed som personlig virksomhed.

SELSKABSFORM/SELSKABSVARIANT: Begrebet *selskabsform* defineres i specialet som værende den type eller form, virksomheden hører til under. Begrebet *selskabsvariant* benyttes alene ved omtalen af iværksætterselskabet, da dette hører under anpartsselskabet, og derfor ikke er en særskilt selskabsform.

3. Metode

Dette afsnit vil gennemgå de metodiske overvejelser, samt brug af teori og kilder for specialet. Specialet vil søgt besvaret gennem behandling af delelementer – for at give et dybdegående svar på problemformuleringen. Hertil gøres brug af juridisk metode, med en analytisk tilgang. Denne er baseret på analyse af lovens forarbejder forud for de inddragede lovforslag, effektueringen af disse og på hvilken måde den nugældende lovgivning påvirker brugen af iværksætterselskabet, og hvilke konsekvenser denne medfører. Den analytiske tilgang bruges til at opbygge fakta, for at forstå lovforarbejderne i forhold til ændringen af rammevilkårene, samt iværksætteriet som kultur.

Den retsdogmatiske metode anvendes med det formål at klarlægge gældende ret, og gøres gennem beskrivelse og fortolkning af gældende ret. Hertil inddrages lovgiver og interessenters bemærkninger til lovforslaget, for at danne forståelse for den praktiske anvendelse af loven. Endeligt inddrages den til en redegørelse af dagældende ret, for at kunne redegøre for og forstå iværksætterselskabet.

Endvidere bruges den retspolitiske metode, til at danne forståelse for bevæggrundene for iværksætterselskabets tilblivelse, og senere afvikling. Her inddrages også lovgivere og interessenters bemærkninger. Endeligt benyttes metoden i perspektivering, hvori retstilstanden og rammevilkårene for fremtidens iværksætterier ansues.

Dataindsamling for antal, stiftelse samt afvikling er indhentet via Danmarks Statistik og Det Centrale Virksomhedsregister, CVR. Data for iværksætterselskabet, er med mindre andet er anført, for perioden 2. januar 2014 til den 13. april 2019.

3.1 Teori og retskilder

Der bliver i udfærdigelsen benyttet specialiseret og tværfaglig viden fra cand.merc.aud studiet, forskere, lovgivere og interesseorganisationer. Artikler, publikationer, analyser og rapporter fra medier, samt anerkendte institutioner som FSR, Erhvervsstyrelsen, Danmarks Statistik, CVR mv. inddrages løbende i specialet. Endvidere inddrages lovforarbejder, lovgivning og tilhørende høringsnotater til primært selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder og årsregnskabsloven. Herunder beslutningsforslagene B 24 og B 148, samt lovforslagene til henholdsvis indførelse, samt afvikling af iværksætterselskabet – L 152 og L 190.

Til skildring af selskabsformerne anpartsselskabet, iværksætterselskabet og enkeltmandsvirksomhed, tages der udgangspunkt i materiale forfattet af anerkendte undervisere på området, herunder Troels Michael Lilja og Erik Werlauff. I specialet anvendes den juridiske faglitteratur generelt i forbindelse med beskrivelse og fortolkning. Det selskabsretlige område tager ligeledes afsæt i førnævnte, suppleret af Erik Werlauffs "Selskabsret", Jesper L. Hansens "Iværksætterens juridiske udfordringer" og Lars Engsig m.fl. "EU-retten". Endvidere bindes området i særdeleshed op på lovgivning, samt fortolkning af lovtæst hertil.

I specialet tages udgangspunkt i retskilderne fra selskabsloven, ændringsloven som i dag er gældende ret, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og erklæringsbekendtgørelsen. Endvidere inddrages, som nævnt straks nedenfor TEUF art. 49 og 54.

Endelig vil der blive anvendt TEUF, for at opnå forståelse for etableringsfriheden i EU. De EU-retlige forskrifter, med det formål at harmonisere reglerne i det enkelte medlemsland, og deraf fremme værdien af det indre marked¹⁶. Da TEUF er primær ret, og øverst indenfor EU-retten, skal medlemslandene indordne sig efter bestemmelserne i traktaten¹⁷. De relevante artikler i forhold til dette speciale er TEUF art. 49 og 54, og til fortolkning heraf inddrages domme afsagt af EU-retten. Disse har præjudikatværdi uden at være selvstændig retskilde. Disse er retskilder, der knytter sig til den retskilde, som loven fortolker¹⁸ - her til TEUF 49 og 54. Disse er inddraget, for at danne forståelse af deres indflydelse på gældende ret, og for at forstå udviklingen i EU-retten på denne baggrund. Disse vil ligeledes give indtryk af, hvilke muligheder der er indenfor EU for iværksættere i forhold til etablering.

3.2 Kildekritik

Ved udarbejdelsen af specialet, er det vigtigt at forholde sig kritisk til de inddragede kilder. Derfor vurderes der løbende, såvel ved informationsindsamlingen, som ved den senere udfærdigelse, på validiteten af de anvendte kilder. Der er udelukkende inddraget kilder med en vis grad af validitet, som grundlag i specialet. De primære kilder er lovtæst, lovforarbejder og regnskabsstandarder. Disse antages, som følge af at være lovtæst, at kunne tillægges en høj validitet. Tolknngen heraf påvirker

¹⁶ Hansen & Werlauff: Den juridiske metode – en introduktion (2016), side 48

¹⁷ www.europarl.europa.eu/factsheets/da/sheet/6/eu-retten-kilder-og-rækkevidde

¹⁸ Hansen & Werlauff: Den juridiske metode – en introduktion (2016), side 156

validiteten, men ikke i en grad der vurderes at svække specialets troværdighed. Love der er udstedt af folketinget udgør en vigtig retskilde, og har dermed en høj grad af validitet. Det samme gør sig gældende med lovforarbejder, om end de i sig selv ikke har en retskildeværdi, men er essentielle i fortolkningsprocessen.

Publikationer og analyser fra anerkendte revisionshuse, samt Erhvervsstyrelsen, FSR, Dansk Erhverv og Dansk Iværksætter Forening vurderes at være udarbejdet af fagligt kompetente personer, der under behandlingen har forholdt sig kritisk til emnet de behandler, og haft en objektiv tilgang til fagområdet. Disse skal dog stadig inddrages med det forbehold, at de er udarbejdet med tilgang fra de enkelte forfattere, og deres individuelle interesseområde - hvorfor der som følge heraf kan udvises en vis grad af subjektivitet. Forfatteren kan have til formål at drage nytte af et fokus et bestemt sted, eller mod en bestemt andel af konklusionen. Validiteten fra de inddragede publikationer og analyser er høj, men med fornævnte forbehold.

EU-dommene der er inddraget, er hentet fra EU-domstolens hjemmeside, oversat til dansk og vurderes at have en høj grad af validitet.

Materiale og information fra forelæsninger og seminarer på Aalborg Universitet, materiale fra anerkendte undervisere og forskere på området, samt faglitteratur fra disse tillægges ligeledes en høj grad af validitet.

Der er inddraget artikler fra nyhedsmedier og internetkilder. Disse er inddraget med kritisk sans, og en tilgang til indholdet med forståelse af, at indholdet kan være påvirket af forfatterens subjektivitet.

Dataindsamling i specialet hentes fra Danmarks Statistik og/eller Det Centrale Virksomhedsregister, www.cvr.dk. Data herfra anses for at være pålidelige og gyldige.

Henvisning til kilder er angivet i specialets fodnoter, samt i samlet oversigt over alle anvendte kilder, figurer og dataindsamling i øvrigt, sidst i specialet under "Litteraturliste."

Det er min samlede opfattelse, at ovenstående kilder kan anvendes som et kompetent fagligt grundlag, til at konkludere fyldestgørende på specialets problemformulering, der fremgår i afsnit 2.1.

3.3 Specialets opbygning

Dette afsnit vil gøre rede for specialets opbygning, herunder fremgangsmåden og et overblik over kapitlernes formål. Dette for at lette læserens overblik over det samlede speciale. Specialet er opdelt i fem kapitler – hvert med sit hovedfokus, og inddeling.

Kapitel 1 indeholder specialets emne og metodevalg. Her redegøres for emnevalg, afgrænsning og metode samt teori og kildekritik.

Kapitel 2 indeholder en den EU retlige udvikling, der lå til grund for de selskabsretlige reformer på tværs af medlemslandene, og som førte til en introduktion af iværksætterselskabet. Efterfølgende en redegørelse for iværksætterselskabets baggrund og tilblivelse – for at danne forståelse for, hvorfor selskabsvarianten blev indført og med hvilke rammevilkår.

Kapitel 3 vil redegøre for og analysere afviklingen og overgangsperioden for iværksætterselskabet. Dette for at danne en forståelse for hvad der gik galt, og hvordan eksisterende iværksætterselskaber skal forholde sig til afviklingen og i tiden herefter.

Kapitel 4 vil redegøre for de danske rammevilkår iværksætteren har fremadrettet. Der vil i redegørelsen analyseres løbende på konsekvenserne af ændringer for dansk iværksætteri – samt hvilke konsekvenser det har med ændrede rammevilkår.

Kapitel 5 markerer afslutningen på specialet, hvor der sammenfattes og udformes en konklusion på problemformuleringen. Slutteligt perspektiveres der på fremtidens iværksætteri.

Kapitel 2:

Udviklingen der førte til en ny selskabsvariant

Dette kapitel skal danne en forståelse for indførelsen af iværksætterselskabet og rammevilkårene hertil. For at forstå introduktionen af et lavkapitalselskab til dansk selskabsret, er det nødvendigt at gå lidt tilbage i tiden – og danne et overblik over udviklingen af etableringsfriheden, da det var denne der åbnede op for konkurrencen på det selskabsretlige område mellem medlemslandene. Til dette redegøres der for TEUF art. 49 og 54, domme til fortolkning heraf og endeligt en indføring i forbilledet til det danske iværksætterselskab – det tyske *Unternehmergeellschaft* (*Haftungsbeschränkt*), samt hvilke rammevilkår iværksætterselskabet blev indført med.

4. EU-rettens muligheder breder sig

Der blev fra politisk side truffet beslutning om at reformere dele af dansk selskabsret i 2013, dels som led i evalueringen af selskabsloven og dels som reaktion på udviklingen mellem landene i EU¹⁹. Efter flere centrale EU-domme, var konkurrencen skærpet på det selskabsretlige område, og det havde medført en række af reformer i flere af medlemslandene – med nedsættelse af kapitalkrav og indførsler af lavkapitalselskaber til følge. De nye lavkapitalselskaber kom det engelske *private limited company* (*Ltd.*) i møde – med lavest mulige kapitalkrav i landets møntfod²⁰, som modsvar til det stigende antal af filialer af *Ltd.* virksomheder, der havde gjort sit indtog i flere medlemslande.

4.1 Etableringsfriheden, TEUF art. 49 og 54

Reglerne om etableringsfriheden findes i TEUF art. 49-55, hvor art. 49 er den centrale bestemmelse²¹, og omhandler etableringsretten. Art. 54 sidestiller en juridisk person, på lige fod med en fysisk person. Etableringsfriheden er hjemlet i disse artikler, og har sammen med de øvrige artikler i TEUF – til formål at regulere det indre marked i EU.

Etableringsfriheden tager udgangspunkt i et forbud mod diskrimination og restriktion af og for - fysiske og juridiske personer i medlemslandene²². Her - at et

¹⁹ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 1

²⁰ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 4.3

²¹ Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 553

²² Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 261

medlemsland ikke må opstille hindringer i national lovgivning, med det formål at hindre den frie bevægelighed, eller krav der diskriminerer selv samme.

4.1.1 Nyttige begreber vedrørende etableringsfriheden

Der er med etableringsfriheden sikret iværksættelse muligheden for at etablere sig i et andet medlemsland, jf. art. 49 og 54 TEUF. I forståelsen heraf, benyttes begreber til fortolkning af artiklerne som redegøres for i de følgende.

4.1.1.1 Art. 49 og 54 TEUF

Art. 49 hjemler etableringsfriheden og giver statsborgere fra et medlemsland ret til, frit at kunne etablere en virksomhed i et andet medlemsland – med samme vilkår som for landets egne statsborgere²³. Herunder, muligheden for at der kan oprettes filialer af selskabet i et andet medlemsland. Med hjemmel i TEUF art. 49 kan der derfor vælges et selskab, i det medlemsland der synes at have den mest attraktive lovgivning, drive virksomheden fra det pågældende land, eller oprette en filial i et andet medlemsland²⁴.

Art. 54 hjemler udvidelsen af etableringsfriheden, til også at gælde for selskaber²⁵. Såfremt et selskab, der er stiftet i henhold til ét medlemslands lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende indenfor EU/EØS – bliver det ligestillet med statsborgere i medlemslandene, og har samme bevægelsesfrihed som gør sig gældende for fysiske personer.

Der kan altså udledes af etableringsfriheden, at der med hjemmel i traktaten – kan iværksættelse etablere et selskab i det medlemsland, hvor lovgivningen findes mest attraktiv – eller mindst byrdefuld, og dermed drive selskabet efter denne ret. Det være sig i det pågældende land, eller i et andet medlemsland via en filial. Der er ingen krav om erhvervsaktivitet i selskabets hjemland, blot at dennes lovgivning følges.

4.1.1.2 Forbud mod restriktioner og diskrimination

Der er forbud mod restriktioner og diskrimination hjemlet i artiklerne. Forbuddet gælder, at det ikke er tilladt at opstille restriktioner i national lovgivning, med det formål at forhindre etableringsfriheden i EU²⁶. Forbuddet mod diskrimination

²³ Sørensen & Danielsen: EU-retten (2019), side 561

²⁴ Werlauff: Selskabsret (2016), side 53

²⁵ Sørensen & Danielsen: EU-retten (2019), side 556

²⁶ Sørensen & Danielsen: EU-retten (2019), side 591

omhandler forskelsbehandling af enhver art, eks. nationalitet, eller kriterier der kun gør sig gældende for nogle²⁷.

4.1.1.3 *Primær og sekundær etablering*

Der sondres mellem primær og sekundær etablering. Den primære etablering finder sted i en situation hvor alle aktiviteter, eller hovedaktiviteten - flytter til et andet land. Eller hvis virksomheden fra starten af etableres i et andet medlemsland.

Er virksomheden allerede etableret i et medlemsland, kan der med hjemmel i etableringsfriheden oprettes en filial i et andet medlemsland. Dette betegnes sekundær etablering²⁸. Der er enkelte minimumsbetingelser for sekundær etablering som skal opfyldes, som lokalitet, personale og erhvervsaktivitet - før end der er tale om reel etablering²⁹.

Endeligt kan der flyttes vedtægtsmæssigt hjemsted, hvilket betegnes efterfølgende primær etablering.

4.1.1.4 *Hovedsædeteorien og registreringsteorien*

Hovedsædeteorien betyder at selskabet er underlagt den lovgivning, hvor selskabet har sit hovedsæde. Dette betyder at hvis selskabet er stiftet i medlemsland A, og har hovedsæde der – men flytter sine aktiviteter til medlemsland B – vil selskabet derefter være underlagt medlemslands B lovgivning. I og med selskabet er stiftet under én lovgivning, risikerer det at blive erklæret ugyldigt i medlemsland B - da selskabet ikke per definition har opfyldt stiftelsesreglerne her³⁰.

For registreringsteorien gælder, at selskabet er underlagt den lovgivning, der ligger til grund for selskabets stiftelse. Dette betyder, at er selskabet selskab stiftet efter tysk lov, og dermed registreret i Tyskland – er selskabet underlagt tysk selskabsret. Flyttes selskabets aktiviteter til et andet medlemsland, er selskabet stadig underlagt tysk selskabsret – også selvom hovedsædet er flyttet til et andet medlemsland³¹.

4.2 EU-domme med central betydning

EU-domstolen har kompetence til at besvare spørgsmål af præjudiciel karakter, vedrørende afgørelser med hjemmel i traktatens bestemmelser. Til fortolkning af

²⁷ Sørensen & Danielsen: EU-retten (2019), side 573

²⁸ Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 565

²⁹ Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 566-567

³⁰ Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 562

³¹ Sørensen & Danielsen: EU-Retten (2019), side 562

etableringsfriheden, har EU-domstolen besvaret spørgsmål vedrørende denne. Når en national domstol rejser tvivlsspørgsmål om brug af, eller fortolkning af - en af traktatens bestemmelser, er det EU-domstolens vigtigste opgave, at give et præjudicielt svar herpå – til brug for den nationale ret. Sagen bliver derfor først dømt, når der ligger dom fra EU-domstolen³² i tvivlsspørgsmålet. Der afgøres altså ikke i den konkrete sag, men alene til spørgsmålet om fortolkning af EU-retten³³.

De inddragede domme har haft betydning i fortolkningen af etableringsfriheden hjemlet i TEUF. Disse domme har fastslået, at der ikke kan forhindres et selskab at udnytte etableringsfriheden, hvor et selskab er registreret i ét medlemsland, men driver sin virksomhed i et andet gennem en filial³⁴.

Etableringsfriheden har givet muligheder for iværksættere – og med iværksætter-selskabet under afvikling, er det muligheder der igen er åbnet op for. Det var til dels som reaktion herpå, at man introducerede iværksætterselskabet, og med den nuværende situation – åbner man igen op for dette marked.

Der er inddraget tre domme om etableringsfrihed, som redegøres for straks nedenfor – i dommene om Centros, Überseering og Inspire Art.

4.2.1 Centros-dommen, C-212/97

Centros sagen blev forelagt EU-domstolen i et præjudicielt spørgsmål om fortolkning af dagældende art. 52 og 58³⁵, i sagen mellem Centros Ltd. og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen³⁶. Sagen omhandlede retten til sekundær etablering via en etableringskæde, og om det var i strid etableringsfriheden at nægte registrering af en filial – med baggrund i manglende erhvervsaktivitet i selskabets vedtægtsmæssige hjemland.

Ægteparret Bryde ønskede at drive virksomhed i Danmark, men havde ikke midlerne til et dansk anpartsselskab, med daværende kapitalkrav på 200.000 kr. De valgte derfor at stifte et engelsk Ltd. med en selskabskapital på 100 pund, uden disse var indbetalt – da der ikke var krav herom i engelsk lovgivning³⁷. De ønskede derfor at stifte en filial af Centros i Danmark via sekundær etablering, hvor de også boede.

³² Hansen & Werlauff: Den juridiske metode – en introduktion (2016), side 93-94

³³ Hansen & Werlauff: Den juridiske metode – en introduktion (2016), side 209

³⁴ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 4.1

³⁵ Nugældende TEUF art. 49 og 54

³⁶ Centros C-212/97, Præmis 2

³⁷ Centros C-212/97, Præmis 3

Dar stod i dagældende anpartsselskabslov § 117, stk. 1 at *”Udenlandske anpartsselskaber og selskaber med en tilsvarende retsform, der er hjemmehørende i en af De Europæiske Fællesskabers medlemsstater, kan drive virksomhed gennem en filial her i landet”*³⁸. Med dette in mente anmodede Bryde om registrering af en filial af Centros i Danmark. Denne blev nægtet af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, grundet manglende erhvervsaktivitet i England. Det var Erhvervs- og Selskabsstyrelsen opfattelse, at konstruktionen med det engelske selskab, alene var et forsøg på at omgå det danske kapitalkrav³⁹. Havde Centros haft en erhvervmæssig aktivitet i England, fremførte Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, så havde de ikke nægtet registreringen⁴⁰.

Østre Landsret gav Erhvervs- og Selskabsstyrelsen medhold i registreringsnægtelsen, hvorefter Centros ankede afgørelsen til Højesteret⁴¹, som fremlagde spørgsmålet for EU-domstolen. Her fandt man, at traktatens bestemmelser om etableringsfrihed fandt anvendelse, og med det - at nægtelsen var i strid med etableringsfriheden. Man måtte ikke nægte et selskab hverken stiftelse eller registrering af filial, med baggrund i manglende erhvervsaktivitet i hjemlandet⁴². At selskabet, som her, alene var stiftet i ét medlemsland - med henblik på at drive virksomhed gennem filial, og alene have aktivitet der – var uden betydning⁴³.

Samtidig blev der taget stilling til spørgsmålet om, hvorvidt det var lovligt for et medlemsland at opstille restriktioner mod misbrug, med omgåelse af nationale bestemmelser⁴⁴. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen var af den holdning, at Centros havde misbrugt etableringsfriheden. Registreringsnægtelsen var for at forhindre misbruget⁴⁵ af etableringsfriheden, med det formål at omgå kapitalkravet i Danmark. Her vurderede EU-domstolen, at der ikke var tale om misbrug af etableringsretten – når et andet medlemslands regler var mindre byrdefulde⁴⁶.

³⁸ Centros C-212/97, Præmis 5

³⁹ Centros C-212/97, Præmis 7

⁴⁰ Centros C-212/97, Præmis 15-16

⁴¹ Centros C-212/97, Præmis 9

⁴² Centros C-212/97, Præmis 39

⁴³ Centros C-212/97, Præmis 17 og 29

⁴⁴ Centros C-212/97, Præmis 18

⁴⁵ Centros C-212/97, Præmis 23

⁴⁶ Centros C-212/97, Præmis 27

Endeligt gjorde Erhvervs- og Selskabsstyrelsen gældende, at det danske kapitalkrav var til for at beskytte selskabets kreditorer⁴⁷. Men da Erhvervs- og Selskabsstyrelsen havde givet udtryk for, de ikke havde nægtet registrering – såfremt der havde været erhvervsaktivitet i England, fandt EU-Domstolen at man ikke kunne opretholde restriktionen. Dette med baggrund i, at havde der været erhvervsaktivitet i England, ville det ikke have stillet kreditorerne i Danmark bedre alligevel⁴⁸. Man fandt derfor at restriktionen alene var rettet mod specifikke typer af selskaber, hvorfor denne ikke kunne opretholdes grundet bestemmelserne om diskrimination.

Centros-dommen blev helt afgørende i forhold til den ændring der efterfølgende skete på det selskabsretlige område, og dannede grundlag for en større etableringsfrihed i EU, ved at sikre selskabers ret til at udnytte etableringsfriheden – og her at mulighed for at adskille det vedtægtsmæssige og faktiske hjemsted.

4.2.2 Überseering, C-208/00

Überseering sagen blev forelagt EU-domstolen i et præjudicielt spørgsmål om fortolkning af dagældende art. 43 og 48 EF⁴⁹, i sagen mellem Überseering BV mod Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (NCC). Sagen omhandlede etableringsfriheden og hovedsædeteorien.

Det hollandske selskab Überseering ejede en grund i Tyskland, hvorpå der var en garagebygning og et motel. Til udførelse af en renoveringsopgave af bygningerne blev NCC hyret. Überseerings kapitalandele blev i tiden efter opkøbt af to tyske statsborgere, som samtidig udgjorde ledelsen i selskabet. Begge var de bosiddende i Düsseldorf, hvor selskabet ligeledes blev ledet fra. Der blev konstaterede en række mangler ved renoveringsarbejdet, og Überseering sagsøgte derfor NCC for godt 1,1 mio. DM ved de tyske domstole. Efter den tyske hovedsædet teori, mente NCC ikke at Überseering var et gyldigt selskab⁵⁰ - trods det at hovedsædet var beliggende i Tyskland, var selskabet ikke stiftet efter tysk ret – og NCC mente derfor ikke at Überseering kunne tillægges rets- og deraf partsevne, og ønskede sagen afvist.

De tyske domstole fandt, at Überseering havde flyttet sit hovedsæde til Tyskland, og som følge deraf ikke længere havde partsevne i Tyskland – hvorfor sagen blev

⁴⁷ Centros C-212/97, Præmis 32

⁴⁸ Centros C-212/97, Præmis 35

⁴⁹ Nugældende TEUF art. 49 og 54

⁵⁰ Überseering C-208/00, Præmis 9

afvist⁵¹. Dette ankede Überseering til tysk højesteret, med det formål at få afklaret om afvisningen var i strid med EU-retten. Der blev derfor forelagt EU-domstolen et præjudicielt spørgsmål om hvorvidt art. 43 og 48 EF⁵² ville tillade at Überseering fik rets- og partsevne i Tyskland, og hvis – om denne skulle bedømmes efter retten, i det land selskabet var stiftet i⁵³. Til dette fandt EU-domstolen at der var tale om en restriktion for etableringsfriheden – ved at nægte en medlemsstat anerkendelse af et selskabs retsevne, alene for at være blevet stiftet i et andet medlemsland.

Selskabet var ikke opløst af nogen forhold i hollandsk ret⁵⁴, og de tyske ejere havde heller ingen intentioner om at flytte hjemstedet fra Holland. Med henvisning til kapitalens fri bevægelighed, hvor det for statsborgere gælder – at man med bopæl i et medlemsland, kan erhverve kapitalandele i et andet – uden krav om at selskabets nationalitet skal ændres⁵⁵. EU-Domstolen fandt derfor, at det opstillede krav om ny-stiftelse for at opnå rets- og partsevne – udgjorde en restriktion⁵⁶.

Tyskland fremførte at det var en konsekvens af hovedsædeteorien og ikke diskrimination⁵⁷. Dette for at beskytte landets kreditorer, og et sådant hensyn kunne begrundede restriktioner for etableringsfriheden⁵⁸. Überseering fremførte modsat, at med rets- og partsevne i Holland, var det i strid med etableringsfriheden – når denne ikke blev respekteret i Tyskland, og dermed en restriktion med nægtelse af etableringsfriheden⁵⁹. EU-Domstolen konkluderede at Überseering skulle tildeles rets- og partsevne i Tyskland, og i øvrigt skulle anerkende den rets- og partsevne som Überseering havde i Holland⁶⁰.

4.2.3 Inspire Art, C-167/01

Inspire Art sagen blev forelagt EU-domstolen i et præjudicielt spørgsmål om fortolkningen af dagældende EF art. 43, 46 og 48⁶¹, i sagen mellem Inspire Art Ltd. mod Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Amsterdam.

⁵¹ Überseering C-208/00, Præmis 9

⁵² Nugældende TEUF art. 49 og 54

⁵³ Überseering C-208/00, Præmis 21

⁵⁴ Überseering C-208/00, Præmis 63

⁵⁵ Überseering C-208/00, Præmis 77

⁵⁶ Überseering C-208/00, Præmis 82

⁵⁷ Überseering C-208/00, Præmis 84 og 85

⁵⁸ Überseering C-208/00, Præmis 87

⁵⁹ Überseering C-208/00, Præmis 93

⁶⁰ Überseering C-208/00, Præmis 95

⁶¹ Nugældende TEUF art. 49 og 54

Inspire Art Ltd. var registreret i England, og havde al erhvervsaktivitet gennem en filial af selskabet i Holland⁶². Holland havde reguleringer til filialselskaber i Holland, i artikler under Wet op de Formeel Buitenlandse Venootshappen (WFBV). Her fremgik det, jf. art. 1-4 at et udenlandsk selskab, stiftet under anden lovgivning end den hollandske, hvor virksomheden fuldt ud eller næsten fuldt ud – kun havde aktivitet i Holland, og selskabet i øvrigt ikke havde en reel tilknytning til stiftelseslandet, var gældende for Inspire Art⁶³. Af artiklerne fremgik en række krav til de udenlandske selskaber - såsom registrering i det Hollandske handelsregister⁶⁴, mindstekapital på 18.000 euro samt en række regnskabskrav⁶⁵. De udenlandske selskaber blev endvidere pålagt registreringskrav i det Hollandske handelsregister, i den stat filialen var oprettet – og såfremt dette ikke var opfyldt, hæftede ledelsen ubegrænset og solidarisk for selskabets forpligtigelser⁶⁶.

Inspire Arts havde ikke ladet sig registrere i handelsregisteret, og dette blev det hollandske industri- og handelskammer bevidste om. Til dette gjorde Inspire Art gældende, at reguleringerne i WFBV – gældende for udenlandske selskaber, var en hindring for etableringsfriheden. Samtidig gjorde det hollandske handelsregister modsat gældende, at WFBV ikke var til hindring, da denne kun gjorde sig gældende for selskaber – som i deres drift og virke, egentlig var hollandske.

Sagen blev forelagt som et præjudicielt spørgsmål ved EU-Domstolen, om hvorvidt traktatens bestemmelser forhindrede anvendelse af hollandske WFBV, ved kun at opstille bestemmelser der gjaldt for udenlandske selskaber.

EU-domstolen gjorde gældende, at det var i strid med etableringsfriheden – og at udenlandske selskaber ikke måtte stilles dårligere end hollandske selskaber⁶⁷. Handelskammeret mente ikke at det var diskriminerende, da samme krav var gældende for hollandske selskaber⁶⁸. Inspire Art-sagen mindede på mange måder om Centros sagen, hvor der ligeledes var stiftet selskab i England, og al aktivitet foregik gennem en filial i et medlemsland⁶⁹. Af denne grund afgjorde EU-domstolen, at Inspire Art

⁶² Inspire Art C-167/01, Præmis 34

⁶³ Inspire Art C-167/01, Præmis 22

⁶⁴ Inspire Art C-167/01, Præmis 24

⁶⁵ Inspire Art C-167/01, Præmis 27

⁶⁶ Inspire Art C-167/01, Præmis 25 og 28

⁶⁷ Inspire Art C-167/01, Præmis 63 og 64

⁶⁸ Inspire Art C-167/01, Præmis 81 og 82

⁶⁹ Inspire Art C-167/01, Præmis 90

kunne påberåbe sig brug af etableringsfriheden. Med denne afgørelse blev det derfor slået helt fast, at etableringsfriheden tillader selskaber at udnytte et andet lands selskabsret⁷⁰.

4.2.4 Betydning af dommene

Etableringsfrihedens muligheder blev gradvist fastslået via fortolkningen af ovenstående domme. Dette har skabt en øget interesse for medlemslandenes selskabslovgivning, ikke mindst hvor der kan opnås den mindst byrdefulde, eller mest attraktive selskabsret.

Hovedsædeteorien er også langsomt smuldret i fortolkningen, og hvad der med Centros mindede om ”Begyndelsen på enden” for hovedsædeteorien, blev det med Überseering og Inspire Art dommene slået fast – at hovedsædeteorien måtte vige for registreringsteorien.

Samlet kan udledes, at der ikke kan opstilles hindringer i national lovgivning, som alene gør sig gældende for udenlandske selskaber. Heller ikke registreringsnægtelse, eller forbud mod etablering – hverken primær eller sekundær etablering i et medlemsland, for derefter at etablere en filial i et andet medlemsland.

Dette var en del af årsagen til, at man i 2013 valgte at introducere et lavkapitalselskab i Danmark, for at imødegå udnyttelsen af etableringsfriheden – og derved afgive selskabsretlig bestemmelse over selskaber af danske iværksættere, som efterfølgende etablerede filialer i Danmark. Med afviklingen af iværksætterselskabet, kan det ikke afvises – at nogle vil forsøge sig, som en reaktion på – at det nu er blevet dyrere at stifte et selskab i Danmark. Etableringsfriheden giver iværksættere muligheden for at vælge og vrage mellem medlemslandenes selskabslovgivninger – og dermed søge den mest attraktive eller mindst byrdefulde selskabsret.

⁷⁰ Inspire Art C-167/01, Præmis 96

5. En ny selskabsvariant bliver til

Dette afsnit vil redegøre for iværksætterselskabets tilblivelse og hvilke tanker der var med at indføre et lavkapitalselskab til dansk selskabsret. Da iværksætterselskabet har haft forbillede i tysk selskabsret, startes der med en kort gennemgang af det tyske lavkapitalselskab *Unternehmergeellschaft (Haftungsbeschränkt)*, inden iværksætterselskabets tilblivelse bliver redegjort for.

5.1 *Unternehmergeellschaft (UG)*

Det tyske *Unternehmergeellschaft (Haftungsbeschränkt)* betyder egentlig iværksætterselskab med begrænset hæftelse⁷¹. Dette blev i 2008 introduceret til tysk selskabsret, som en delmængde af det tyske anpartsselskab, *Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)*⁷². Selskabsvarianten blev indført som reaktion på udviklingen i EU-retten, og den øgede konkurrence og trussel man oplevede fra de mange etablerede filialer af det engelske *Ltd.* i Tyskland⁷³. Kapitalkravene i England var væsentligt lavere, modsat kapitalkravet til et tysk *GmbH* på 25.000 euro, og med den frie bevægelighed i EU som netop er redegjort for – blev kapitalkravet derfor et konkurrenceparameter imellem medlemslandene. Med det tyske *UG* blev det for iværksættere muligt at etablere et selskab under det tyske *GmbH*, med et væsentligere lavere kapitalkrav på minimum 1 euro.

UG er et lavkapitalselskab med begrænset hæftelse med et kapitalkrav på 1 euro – som skal være fuldt indbetalt, ved kontant betaling. De overordnede krav til selskabet blev indført med blot én bestemmelse i den tyske selskabslov, *GmbHG* og indeholder følgende⁷⁴;

- Selskabet skal have betegnelsen ”*UG (Haftungsbeschränkt)*” eller ”*Unternehmergeellschaft (Haftungsbeschränkt)*” i navnet – også for at fremme opmærksomhed på, at selskabets kapitalgrundlag er mindre end et regulært *GmbH*
- Der er udbyttebegrænsning, hvorfor der ikke kan udloddes udbytte, før end selskabskapitalen sammen med reserven er svarende til det tyske *GmbH* – altså 25.000 euro

⁷¹ Lilja: *Iværksætterselskaber* (2015), side 27

⁷² Lilja: *Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret?* (2013), afsnit 4.4

⁷³ Lilja: *Iværksætterselskaber* (2015), side 37

⁷⁴ Jf. *GmbHG* § 5a

- Anpartskapitalen skal være fuldt indbetalt
- Henlæggelse af evt. overskud på 25% skal ske til en bunden reserve, indtil denne er svarende kapitalkravet til det tyske GmbH – 25.000 euro⁷⁵, evt. reduceret med underskud fra foregående år
- Der skal reageres i tilfælde af forestående insolvens. Såfremt ledelsen ikke har handlet med fornøden omhu – kan de ifaldes personlig hæftelse overfor selskabets kreditorer jf. GmbHG § 64.
- Selskabet kan lade sig omregistrere til GmbH, såfremt generalforsamlingen beslutter sig herfor, og kapitalgrundlaget er til stede

Idéen med konstruktionen af UG var, at selskabet skulle udvikle sig over tid – indtil det havde opsparret kapital, til at lade sig omregistrere til et regulært GmbH. Når dette sker, er selskabet fritaget fra GmbHG § 5a, stk. 1-4 – også uden at omregistrere sig.

Introduktionen af UG blev mødt af en del kritik og skepsis i Tyskland, med en forventning om misbrug. Alene den lave selskabskapital fik skeptikere til at rynke på næsen, med kommentarer som – at hvis ikke man selv troede på, og deraf lagde kapitalen til et regulært GmbH – hvorfor skulle andre så tro på idéen, og benytte sig af selskabsvarianten. Umiddelbart en hård velkomst til UG'et, som ikke blev givet mange chancer.

UG'et har gjort kritikken til skamme, og blevet en populær og succesfuld selskabsvariant. Med indførslen steg antallet af UG stiftelser, og de engelske filialer af Ltd. faldt⁷⁶. Det fungerede med UG, og idéen om et modsvar til de engelske Ltd. selskaber beviste effekten. Ikke nok med det, for det var første skridt – men selskaberne formåede også at klare sig rigtig godt. Overlevelsesraten for UG'et efter fire år var på 83,44%⁷⁷.

Det tyske lavkapitalselskab eksisterer stadig – og har fået godt fat i de tyske iværksættere.

⁷⁵ https://www.gesetze-im-internet.de/gmbhg/_5a.html

⁷⁶ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 4.5

⁷⁷ Lilja: Iværksætterselskaber (2015), side 36

5.2 Iværksætterselskabets tilblivelse

Iværksætterselskabet blev introduceret som en reaktion på udviklingen i EU-retten, og som led i en øget konkurrencebevidsthed hos de danske lovgivere, på det selskabsretlige område mellem medlemslandene. Der var skelet til den tyske selskabsvariant af GmbH, UG'et, som med dennes succes gjorde troen på et lavkapitalselskab optimistiske, og var i høj grad medvirkende til at der blev indført et dansk lavkapitalselskab.

5.2.1 Lovforslag L 152

Den 27. februar 2013 blev lovforslag L 152 fremsat i Folketinget, med ønske om at skabe bedre rammer til at øge væksten i erhvervslivet, og en stærkere konkurrence mellem medlemslandene imellem. De vigtigste elementer af forslaget omhandlede - indførelsen af iværksætterselskabet, nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet og en udfasning af selskabsformen S.M.B.A. Formålet med lovforslaget var at få flere iværksættere over i en lovreguleret selskabsform, og at gøre det mere attraktivt at stifte et lovreguleret selskab – dermed også en udfasning i samme ombæring, af den relativt ulovregulerede og udskældte selskabsform S.M.B.A.⁷⁸.

5.2.1.1 *Indførelse af et lavkapitalselskab, iværksætterselskabet*

Man ønskede at indføre en selskabsvariant af anpartsselskabet, et iværksætterselskab – hvor kapitalkravet var blot én krone. Dette for at give iværksættere og mindre virksomheder mulighed for at starte en virksomhed i selskabsform, med de rammevilkår der følger deraf, som krav til ledelse, gennemsigtighed og forsvarligt kapitalberedskab. Iværksætterselskabet skulle følge bestemmelserne for anpartsselskabet, med mindre andet var anført – og et sæt særregler, kun gældende for iværksætterselskabet – vedrørende kapitalkrav, opsparingskrav, udbyttebegrænsning og omregistrering.

I lovforarbejderne fremgår det, at man især havde skelet til det tyske lavkapitalselskab, Unternehmergeellschaft (Haftungsbeschränkt) – i daglig tale forkortet UG, ved udfærdigelsen af rammevilkårene for iværksætterselskabet. Dette er også tydeligt, når man ser på de individuelle krav der er til selskabsvarianten. I Tyskland havde man haft stor succes med selskabsformen, og man håbede at Danmark med iværksætterselskabet kunne gøre dem ”kunsten efter” og samtidig gøre dansk

⁷⁸ Vilhelmsen: Skriftlig fremsættelse af L 152 (2013)

selskabsret mere attraktiv, og på den måde forhindre en øget tilgang af filialer af udenlandske kapitalselskaber.

De fleste partier tilsluttede sig denne del af lovforslaget, og mente at hvis Danmark skulle kunne følge med udviklingen i medlemslandene, og samtidig være selskabsretlig konkurrencedygtig, måtte der ske noget nyt⁷⁹ - og så det dermed som en forbedring af rammevilkårene for dansk iværksætter. Liberal Alliance fremførte under behandlingen, at de håbede et iværksætterselskab ville føre til, at få flere iværksættere til at tage skridtet – og komme i gang i eget selskab⁸⁰. Hvor Dansk Folkeparti modsat mente, at det mindste man burde kunne gøre som iværksætter – var at rejse kapitalkrav på de 50.000 kr. der var forslået for anpartsselskabet – men modsatte sig ikke i øvrigt⁸¹.

5.2.1.2 Nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet

Samtidig med indførelsen af iværksætterselskabet, ville lovgiver nedsætte kapitalkravet for anpartsselskaber fra 80.000 kr. til 50.000 kr. og dermed bringe Danmark på niveau med andre medlemslande, om end stadig i den høje ende⁸².

Der var bred enighed om nedsættelsen af kapitalkravet til anpartsselskabet, og samtidig fastholde et minimumskrav⁸³.

5.2.1.3 Udfasning af selskabsformen S.M.B.A

Endeligt ønskede man at udfase den relativt uregulerede selskabsform, som i en årrække havde haft et blakket ry, hvor ordet ”svindel” var gennemgående – og hvor mange selskaber enten gik konkurs eller blev tvangsopløst⁸⁴. Lovgiver fremhævede manglen på håndfaste regler og andelen af konkurser og tvangsopløsninger som et stort problem for selskabsformen⁸⁵.

⁷⁹ Preben Bang Henriksen, ordfører for V ved 1. behandling af L 152

⁸⁰ Mette Bock, ordfører for LA ved 1. behandling af L 152

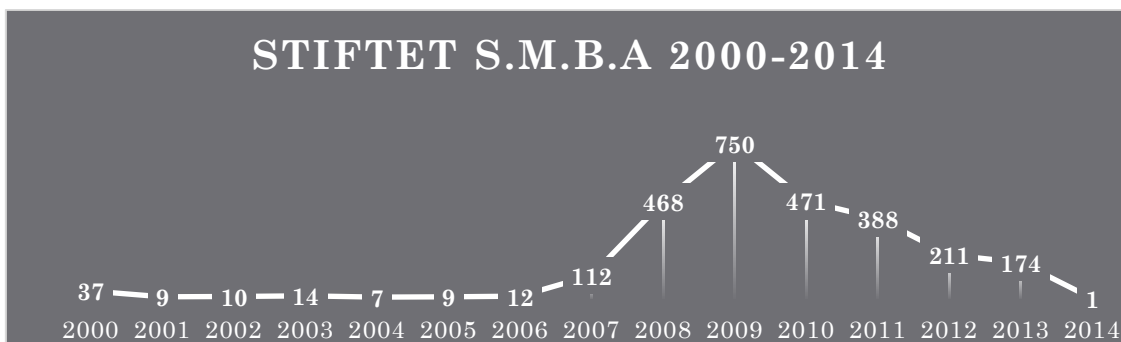
⁸¹ Hans Kristian Skibby, ordfører for DF ved 1. behandling af L 152

⁸² Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 1.2

⁸³ Benny Engelbrecht, ordfører for S ved 1. behandling af L 152

⁸⁴ Hansen: Goddag til ny iværksættermodel (2013)

⁸⁵ Lilja: Iværksætterselskaber (2015), side 28



Figur 2 - Stiftet S.M.B.A i perioden 2000-2014

Kilde: Egen tilvirkning, på baggrund af data fra www.cvr.dk

Interessen for S.M.B.A steg i perioden efter finanskrisen, jf. figur 3, og lovgiver fandt det problematisk at selskaberne reelt set kun var reguleret af enkelte bestemmelser i lov om visse erhvervsdrivende virksomheder (LEV), havde begrænset hæftelse og var uden egentligt kapitalkrav eller krav om regnskabsaflæggelse⁸⁶.

Disse elementer havde været interessante for iværksættere – så deres idéer kunne afprøves uden risiko for privatøkonomien. Det var særligt disse iværksættere, der ellers havde valgt et S.M.B.A man ønskede over i en mere lovreguleret selskabsform⁸⁷. Lovforslaget lagde op til, at eksisterende S.M.B.A'er kunne forblive i deres form, indtil selskabet blev afhændet på normal vis, ved omdannelse, fusion, likvidation, konkurs, opløsning eller ophør i øvrigt. Men fremadrettet skulle de behandles som en erhvervsdrivende forening (F.M.B.A)⁸⁸.

Under behandlingen var der stor tilslutning til udfasningen af S.M.B.A, og fandt det naturligt – at når en sådan mulighed blev fjernet, at man så erstattede den med en ny⁸⁹.

5.2.2 Høringssvar til indstillingen

Lovforslaget blev sendt til høring hos 109 interessenter, hvoraf der blev modtaget 44 høringssvar – og 26 af disse havde konkrete bemærkninger til lovforslaget⁹⁰. Samlet set blev forslaget taget godt imod, særligt udfasningen af S.M.B.A blev imødeset og

⁸⁶ Hansen: Goddag til ny iværksættermodel (2013)

⁸⁷ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 3.2

⁸⁸ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 5.4

⁸⁹ Benny Engelbrecht, ordfører for S ved 1. behandling af L 152

⁹⁰ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 1

alle bemærkninger tilsluttede sig denne del af forslaget - med undtagelse af Dansk Erhvervs- og Selskabsrådgivning S.M.B.A⁹¹.

Indførelsen af iværksætterselskabet i dansk selskabsret blev også taget godt imod, med mange positive tilkendegivelser til følge – dog med ønske om præcisering i forhold til selskabstilknytning, udbyttebegrænsning og rammevilkår⁹². Der blev tilkendegivet at det ville lette iværksætterens opstart, og at kapitalgrundlaget under alle omstændigheder skulle være forsvarligt⁹³, hvorfor et kapitalkrav ingen forskel i øvrigt gør⁹⁴. I tråd hermed var Finansrådet også, i forhold til nedsættelsen af kapitalkravet til anpartsselskaber – da dette ikke var afgørende for kreditorerne. Tværtom, var det positivt at det danske kapitalkrav kom på niveau med de øvrige medlemslande⁹⁵.

Dansk Industri og Dansk Erhverv fremførte, at det var et skridt ”i den rigtige retning” at nedsætte kapitalkravet, og dermed lette vilkårene for iværksættere og samtidig skabe incitament til at etablere sig i selskabsform. En anden mulighed der ligeledes blev nævnt af forskere og erhvervsorganisationer - var helt at afskaffe kapitalkravet for anpartsselskaber, på linje med andre medlemslande – og dermed ville man ikke behøve at indføre iværksætterselskabet. Opbakningen blandt lovgivere var på et iværksætterselskab – som led i konkurrencen mellem medlemslandene, men også fordi man ikke var klar til at fjerne kapitalkravet for anpartsselskabet. FSR – danske revisorer og Den Danske Dommerforening var de eneste med forbehold for nedsættelsen, som de frygtede, kunne øge omkostningerne for staten, som følge af oprydning af disse sager, ved eksempelvis tvangsopløsning⁹⁶.

FSR – danske revisorer, Danske advokater, Advokatrådet og Dansk Told og Skatteforbund havde en række betænkeligheder, ved et reelt kapitalløst selskab. Der var forventning om, at indførelsen ville føre til flere stiftelser, men også flere opløsninger – hvor regningen i sidste ende ville ende med omkostninger til det offentlige⁹⁷. De anfægtede ikke idéen om iværksættere der etablerer sig i selskabsform, blot den

⁹¹ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 31-32

⁹² Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 9-12

⁹³ Selskabsloven § 115, stk. 5 og § 118, stk. 2

⁹⁴ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 9 og 10

⁹⁵ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 6

⁹⁶ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 8

⁹⁷ Høringsnotat ad L 152, Bilag 1, 26. februar 2013, side 10, 11 og 12

manglende indskudskapital og risikoen for at en selskabsform som denne, ville øge muligheden for svig og misbrug – på linje med S.M.B.A.

5.2.3 Vedtagelse af L 152

Behandlingen af lovforslaget viste både for og imod, særligt var der betænkeligheder med iværksættersekskabet. Samtidig var mange positivt stemt overfor forslagens øvrige dele, og så muligheder i det samlede forslag – hvorfor forslaget blev enstemmigt vedtaget den 16. maj 2013⁹⁸.

⁹⁸ <https://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/L152/97/afstemninger.htm>

6. Iværksætterselskabets rammevilkår

Dette afsnit tager afsæt i de rammevilkår der gjorde sig gældende for iværksætterselskabet, frem til vedtagelsen af L 190 i foråret 2019. Der erindres om, at selskabslovens kapitel 20a er ophævet i medfør af vedtagelsen, hvorfor henviste bestemmelser i dette afsnit er til dagældende ret. Der er ikke foretaget justeringer hertil, hverken bestemmelser eller krav – hvorfor kapitalkravet til anpartsselskabet er anført til 50.000 kr., trods den senere nedsættelse heraf til 40.000 kr. Nærværende afsnit er alene en redegørelse af de bestemmelser der var gældende for iværksætterselskabet.

Iværksætterselskabet blev konstrueret med det bedste fra flere verdener – det lave kapitalkrav fra S.M.B.A’et, rammevilkårene fra anpartsselskabet og samtidig elementer af opsparings- og udbyttebegrænsningen fra det tyske UG⁹⁹. Introduceret i dansk selskabsret med henblik på at få flere iværksættere til at etablere sig i en lovreguleret selskabsform, og ønsket om en konkurrencedygtig position på det europæiske marked.

6.1 Redegørelse for iværksætterselskabets rammer

Iværksætterselskabet var især tiltænkt den del af iværksættersegmentet, hvor der ikke var behov for et stort kapitalgrundlag i opstartsfasen, eller iværksætteren ikke havde økonomi til det – og for hvem selskabsbetegnelsen ikke havde en betydning¹⁰⁰. Ved at benytte sig af iværksætterselskabet, fik iværksættere (selskabsretlig) begrænset hæftelse – og i medfør af selskabsloven, blev de samtidig underlagt krav til selskabets ledelse og regnskabsaflæggelse, herunder krav om et forsvarligt kapitalberedskab, jf. SL § 119.

Særreglerne for iværksætterselskabet blev indskrevet i selskabslovens kapitel 20a, og gjaldt alene for iværksætterselskaber. I selskabslovens dagældende § 357a, stk. 1 fremgik ligeledes – at det i al øvrig lovgivning, hvor betegnelsen anpartsselskab var anført, ligeledes gjorde sig gældende for iværksætterselskabet. De fire bestemmelser i kapitel 20a, hjemlede iværksætterselskabets særlige kapitalkrav på minimum 1 kr., selskabsbetegnelsen, opsparingskravet, udbyttebegrænsningen, beslutning om omregistrering samt omregistreringens ikrafttrædelse.

⁹⁹ Hansen: Goddag til ny iværksættermodel (2013)

¹⁰⁰ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 59

6.1.1 Indskud og hæftelse

Iværksætterselskabet havde et kapitalkrav på minimum 1 kr. jf. selskabsloven § 357a, stk. 2, som udelukkende kunne indskydes kontant. Der ville derfor ikke kunne indskydes en personlig virksomhed eksempelvis, såfremt en iværksætter havde startet med dette og nu ønskede at drive virksomheden videre i selskabsregi. Her adskilte iværksætterselskabet sig fra det ”almindelige” anpartsselskab, hvor der i medfør af SL § 35 også kan apportindskydes. I 2018 blev der dog indført bestemmelse om, jf. vedtagelsen af L 185/18, at såfremt det var i forbindelse med omregistrering til anpartsselskab – kunne apportindskud finde anvendelse. Selv om kapitalkravet minimum 1 kr., gælder SL §§ 115, stk. 1, nr. 5, jf. 118, stk. 2 om et forsvarligt kapitalberedskab også for iværksætterselskabet, hvorfor kapitalkravet reelt set afhænger af selskabets aktivitet.

Iværksætterselskabet er et kapitalselskab, og har selskabsretlig begrænset hæftelse, jf. SL § 1, stk. 2. Dette betyder, at der selskabsretligt udelukkende hæftes med den indskudte kapital for selskabets forpligtigelser, også i tilfælde af at selskabet går konkurs eller tvangsopløses. Den begrænset hæftelse er sjældent alene stående for iværksætterselskaberne, da långivere og kreditorer ofte har ønsket en yderligere sikkerhedsstillelse, som selvskyldnerkaution, pant, forudbetaling mv. Den begrænset hæftelse for iværksætterselskabet er med andre ord, en sandhed med modifikationer¹⁰¹.

6.1.2 Udbyttebegrænsning og penge ud af selskabet

Iværksætterselskabet blev introduceret med et opsparingskrav, hvor 25 % af det evt. overskud skulle henlægges til en bunden reserve under egenkapitalen¹⁰², til at opbygge selskabets kapitalgrundlag jf. SL § 357b, stk. 1, jf. ÅRL 35c. Den bundne reserve kan ikke benyttes til andet end at forhøje selskabskapitalen, indtil denne når kapitalkravet for et anpartsselskab – og kan dermed hverken udloddes til udbytte, eller modregnes ved et evt. underskud¹⁰³. Når kapitalkravet er nået, kan der udloddes udbytte for den del der overstiger 50.000 kr.

Den del der overstiger de lovmæssige bundne reserver, betegnes egentlig frie reserver – omend dette er en anelse misvisende, da der ikke kan disponeres frit over den,

¹⁰¹ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 63

¹⁰² BDO: Iværksætterselskaber skal ifølge loven aflægge årsregnskab (2016)

¹⁰³ BDO: Iværksætterselskaber skal ifølge loven aflægge årsregnskab (2016)

før end iværksætterselskabets selskabskapital og reserver tilsammen udgør mindst 50.000 kr.¹⁰⁴. Her adskiller iværksætterselskabet sig fra dets tyske forbillede, UG, hvor den frie reserve kan benyttes ved et evt. underskud.

For kapitalejeren er der to måder at få penge ud af iværksætterselskabet på, når udbyttebegrænsningen ikke længere gør sig gældende – her henholdsvis løn og udbytte¹⁰⁵. Indtil da, er det kun muligt med lønudbetaling, hvor der sker beskatning efter personskattelovens bestemmelser for indtægter, med de fradrag der er mulig i kapitalejerens personindkomst.

Når selskabskapitalen og den bundne reserve tilsammen overstiger kapitalkravet for anpartsselskabet, kan der udloddes udbytte til kapitalejeren. Udbytte beskattes som aktieindkomst hos kapitalejeren, med 27 % for de første 54.000 kr.¹⁰⁶ og 42 % for resten af udbyttet over progressionsgrænsen. Såfremt kapitalejeren er gift, er der dobbelt bundfradrag, altså 108.000 kr.

6.1.3 De regnskabsmæssige forhold

Enhver erhvervsdrivende virksomhed er omfattet af bestemmelserne i bogføringsloven, uanset virksomhedsform, jf. BFL § 1.

Endvidere er kapitalforetagelser, og altså iværksætterselskabet, underlagt af bestemmelserne i årsregnskabsloven, og har som følge heraf pligt til at udarbejde årsrapport for selskabet, jf. ÅRL § 3, nr. 1. Hvor mange krav der er til denne, afgøres af - hvilken regnskabsklasse selskabet tilhører, jf. ÅRL § 7. Jo højere oppe i ”byggeklodsmodellen”, des flere krav. Her afgør størrelsen af selskabet altså mængden af regnskabskrav, hvor de små virksomheder har lempeligere krav, end de store børsnoterede selskaber. Det gælder af årsregnskabslovens kapitel 3, at årsregnskabet skal give et retvisende billede af virksomhedens finansielle situation.

Iværksætterselskabet hører som udgangspunktet til i regnskabsklasse B er, for hvem det gælder, at årsrapporten skal indeholde følgende, jf. ÅRL § 22, stk. 1; ledelsespåtegning, balance, resultatopgørelse, noter og en ledelsesberetning. Regnskabsklasse B er opdelt i to, her enten små virksomheder eller mikrovirksomheder. Tærsklerne for henholdsvis mikro- og små virksomheder fremgår af figur 4;

¹⁰⁴ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 68

¹⁰⁵ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 66

¹⁰⁶ <https://www.skm.dk/skattetal/satser/satser-og-beloebsgraenser/personskatteloven>

	Mikrovirksomheder	Små virksomheder
Balancesum	2,7 mio. kr.	44 mio. kr.
Nettoomsætning	5,4 mio. kr.	89 mio. kr.
Gens. heltidsbeskæftigede	10	50

Figur 3 - Grænseværdier for mikro- og små virksomheder

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af ÅRL § 7, stk. 1, nr. 2 og ÅRL § 22a, stk. 1

Det gælder, at to grænseværdier ikke må overskrides, på to af hinanden følgende år – for at blive i den pågældende regnskabsklasse. Overskrides disse, flyttes der klasse.

Mikrovirksomheder indsender årsrapport med særligt mange regnskabsmæssige lettelser med hensyn til noter, manglende krav om egenkapitalopgørelse mv.¹⁰⁷. For mikrovirksomheder gælder endvidere, at de ikke må have dattervirksomhed eller associeret virksomhed, udelukkende drive investering eller på balancetidspunktet have aktiver eller forpligtigelser vedrørende afledte finansielle forpligtigelser¹⁰⁸. Mikrovirksomheder kan altså heller ikke være et holdingselskab, men et selskab i regnskabsklasse B, små virksomheder, kan godt.

Udgangspunktet for små virksomheder er, at der er revisionspligt, jf. ÅRL § 135 – og at regnskabet skal revideres af godkendt revisor. For de små virksomheder gælder dog, at de helt små virksomheder, som ikke overskrider grænseværdierne i figur 5, kan fravælge revision, hvis de ikke i to på hinanden følgende år overskrider to af grænseværdierne.

	Fravalg af revision	Udvidet gennemgang eller review
Balancesum	4 mio. kr.	44 mio. kr.
Nettoomsætning	8 mio. kr.	89 mio. kr.
Gens. heltidsbeskæftigede	12	50

Figur 4 - Grænseværdier for fravalg af revision

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af www.erhvervsstyrelsen.dk

¹⁰⁷ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 31 og 64

¹⁰⁸ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 31

For de små, men dog ikke de helt små virksomheder, kan der i stedet for revision tilvælges en revisorerklæring som udvidet gennemgang eller review. Endeligt kan der blot vælges assistance – som er en erklæring med mindste grad af sikkerhed¹⁰⁹.

6.1.4 Skifte til en anden virksomhedsform

Når iværksætterselskabet opnår en selskabskapital og reserve til opbygning af kapitalgrundlaget på 50.000 kr.¹¹⁰ kan selskabet vælge at lade sig omregistrere til et anpartsselskab på generalforsamlingen, med dobbelt 2/3 stemmeflertal, som gælder for vedtægtsændringer, jf. SL § 357c, stk. 1, jf. SL § 106. Hertil skulle der foretages en erklæring fra vurderingsmand, der påså og verificerede at kapitalen var til stede på dagen for beslutningen, jf. stk. 2¹¹¹. Da iværksætterselskabet er en delmængde af anpartsselskabet, er det her en omregistrering – hvor der, hvis skifte til et aktieselskab gælder, at der skiftes selskabsform¹¹² - og dermed er tale om en omdannelse. Ved beslutning om omregistrering, skulle selskabskapitalen forhøjes til 50.000 kr. enten ved kontantindskud, eller ved apportindskud. Apportindskud kan ellers ikke benyttes ved iværksætterselskabet, undtagelsen er i forbindelse med omregistrering.

Omregistreringen har fundet sted, når selskabets vedtægter er ændret, i forhold til ændring af selskabskapitalen og selskabsbetegnelsen, og i øvrigt opfylder kravene for anpartsselskabets vedtægter, jf. selskabsloven § 28. Det fulgte af SL § 357d, at omregistreringen havde fundet sted, når selskabets vedtægter var ændret og omregistreringen var foretaget i Erhvervsstyrelsens it-system. Hertil kræves at reserven til opbygning af kapitalgrundlaget, skal overføres til selskabskapitalen.

Iværksætterselskabet kan også vælge at lade sig omdannes til et aktieselskab – og i begge tilfælde, er det et ”skridt op” i kapital-selskabets-ordenen. Dette kan ske på måder - enten på én gang ved hvis kapitalen hertil er til stede, eller i to tempi hvor der først omregistreres til anpartsselskab og derefter omdannes til aktieselskab¹¹³. Dette behandles ikke yderligere i nærværende speciale.

¹⁰⁹ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 65

¹¹⁰ I medfør af lovændringen, er beløbet i dag 40.000 kr.

¹¹¹ Dette skal være en godkendt revisor jf. SL § 37

¹¹² Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 71

¹¹³ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 71

Kapitel 3:

Iværksætterselskabets brug, afvikling og overgang

Dette kapitel omhandler brugen af iværksætterselskabet – med udgangspunkt i brug af selskabsvarianten og Erhvervsstyrelsens analyse fra 2018. Denne analyse førte efterfølgende til forslag om afvikling af iværksætterselskabet, hvorfor der redegøres herfor i forlængelse af brugen. Endeligt bliver overgangsreglerne og udfordringer hertil belyst.

7. Iværksætterselskabet i brug

Iværksætterselskabets introduktion i dansk selskabsret, gav danske iværksættere en unik mulighed for at etablere sig i et lavkapitalselskab – på linje med flere medlemslande i EU. Forventningerne var store til selskabsvarianten – særligt at der nu var et lavkapitalselskab med begrænset hæftelse – underlagt selskabslovens bestemmelser. Dette var en skærende kontrast til det nu afviklede S.M.B.A¹¹⁴. I Børsen skrev Troels Michael Lilja, lektor ved CBS, følgende;

”Dansk erhvervsliv får med IVS en nytårsgave, der imødekommer behovet for fleksibilitet, sikrer ordnede forhold og gennemsigtighed gennem anvendelse af selskabsloven, og som efter min vurdering er nøglen til en konkurrencedygtig dansk selskabsret – både i 2014 og i de kommende år.”

Det samme gjorde sig gældende i Dansk Iværksætter Forening, hvor udsigten til flere iværksættere i en reguleret selskabsform skabte glæde. Daværende direktør Jakob Engell-Schmidt sendte samtidig også en ”bøn” afsted til iværksættere – om ikke at misbruge selskabsvarianten som det var blevet gjort med S.M.B.A. Forhåbningen var, at iværksætterselskabet kunne blive en succes, på linje med de engelske og tyske varianter¹¹⁵.

Målt på antallet af stiftelse, er iværksætterselskabet populært – og synes som et populært alternativ til de øvrige virksomhedsformer. I hele iværksætterselskabets levetid, er der blevet stiftet i alt 60.261¹¹⁶ iværksætterselskaber – med en stot

¹¹⁴ Lilja: Velkommen til iværksætterselskabet (2014)

¹¹⁵ Hansen: Nu kan du blive iværksætter for én krone (2013)

¹¹⁶ https://datacvr.virk.dk/data/visninger?soeg=&openFilter=true&kommune=null®ion=null&antal_ansatte=null&virksomhedsstatus=null&virksomhedsform=81&virksomhedsmarkering=null&personrolle=null&oprettet=2014-01-01.2019-04-15&ophoert=null&branche=&type=undefined&language=da

stigning i antallet fra år til år jf. figur 6. Det skal her bemærkes, at for 2019 har det kun været muligt at stifte iværksætterselskabet i 3,5 måned.



Figur 5 - Stiftet iværksætterselskaber 2014-2019

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af data fra www.cvr.dk

Dansk Erhverv fandt det positivt, at der blev stiftet mange selskaber – også selvom langt fra alle overlevede. Det var forventeligt. Trods udfordringerne der var kommet frem med, som man ønskede at komme til livs – fremførte de, at en for striks lovgivning – ville stoppe dynamikken i iværksætterkulturen¹¹⁷. Mange af de selskaber der ikke har levedygtige idéer, ender desværre med tvangsopløsning – og deraf omkostninger for samfundet.

FSR ser det lave kapitalkrav som en af de væsentligste faktorer til, at der er stiftet mange iværksætterselskaber. Dette bliver for mange betegnet som en succes, og er det til dels også. Hvis der bortses fra udfordringerne med selskabsvarianten – og alene tolker på at mange forsøger sig, mange er bevidste om iværksætteri – så er det forhold man bør udnytte, at der er lyst til at etablere sig. Med det in mente – skal selskaber skabe vækst, og ikke bruges for egen vindings skyld. Dette har været tilfældet for en væsentlig andel af iværksætterselskaberne. Med et lavt kapitalkrav, er det nemt at starte op – særligt da der ikke kræves et stort økonomisk offer for iværksætteren¹¹⁸.

I 2018 var der blevet stiftet mere end dobbelt så mange virksomheder som i 2013¹¹⁹, hvor netop muligheden for iværksætterselskaber tilskrives en del af denne udvikling, foruden det økonomiske opsving – som samlet har øget interessen for

¹¹⁷ Steno: Tvivl om iværksætteraktivitet trods rekord i antallet af nye selskaber (2018), Leder idag.dk

¹¹⁸ FSR – danske revisorer: Iværksætterselskaber rundt 50.000 (2018)

¹¹⁹ Dansk Erhverv: Rekordmange nye virksomheder i 2018 (2019)

iværksætter. Det der mangler i denne henseende – er at selskaberne vokser sig store – som intentionen med selskabsvarianten var. Stiftelser i antal – siger ikke meget om substansen.

Et andet parameter der er målt på, i forhold til succes for – er om hvorvidt selskaberne formår at øge selskabskapitalen, og lade sig omregistrere til et anpartsselskab. Det var hensigten – men ikke gjort til et krav. Her erindres der om, at økonomien i selskabet kan være god, trods der ikke er foretaget kapitalforhøjelse.

I en analyse foretaget af FSR blev det fremhævet at blot 3 % af iværksætterselskaberne, der var stiftet fra 2014 og frem til 2017 – havde formået at øge selskabskapitalen til 50.000 kr. – hvilket var alt for lidt, og vidnede om at mange iværksætterselskaber havde svært ved at etablere en seriøs forretning¹²⁰. Dette kan selvfølgelig menes, men da der ikke er krav om omregistrering eller kapitalforhøjelse.

Ved introduktionen af iværksætterselskabet blev der udtrykt betænkeligheder ved et lavkapitalselskab, og modsat så mange muligheder i det. Men i tråd med S.M.B.A – tog de knap så positive historier over, og begyndte i 2017 at dukke op i flere medier, hvilket skærpede fokus på iværksætterselskabet. Flere gange blev det fremhævet, at det havde været for nemt at benytte iværksætterselskabet til svigagtige formål. Såvel forhold der medførte omkostninger til samfundet, som de store skatte- og afgiftsrestancer blev nævnt, eksempelvis i en stor svindelsag fra 2017, hvor 1/3 del af de implicerede selskaber var iværksætterselskaber, resten anpartsselskaber¹²¹. Eller ”Taxa-sagen”, hvor en taxa chauffør stiftede 25 iværksætterselskaber, alene med det formål at øge chancerne for at få fat i de eftertragtede taxa-tilladelser¹²². Det var selskabernes eneste formål – det være ”lod” i en lodtrækning. Tom Vile Jensen, erhvervspolitisk direktør i FSR, anså det som forventeligt at finde iværksætterselskaber i den slags sager. Når man gør det så billigt at opnå en begrænset hæftelse, giver det rum til dem der gerne vil udnytte systemet og snyde¹²³.

¹²⁰ FSR: En kronerselskaber buldrer frem (2017)

¹²¹ Sommer: Advokat om danske selskaber: Utroligt nemt at svindle med a-skat og moms (2017), dr.dk

¹²² Nielsen: Vognmands smarte finte frustrerer chauffører: Søgte 500 tilladelser til at køre taxi (2018), dr.dk

¹²³ Sommer et.al: Omstridte énkrone-selskaber brugt i svindelnummer til op mod en halv milliard kroner (2017), dr.dk

7.1 Iværksætterselskabets ups and downs

Iværksætterselskabet har haft, både succeshistorier – af de almindelige, de helt stor og dem der helt fejlagtigt udnyttede selskabsvariantens muligheder.

Iværksætterselskabet er brugt efter hensigten med stor succes, især blandt iværksættere med lav indkomst – eks. studerende. Et eksempel herpå er Andreas Fredberg, Daneo. Han turde kaste sig ud i et iværksættreventyr, samtidig med at han læste. Selv siger han *”Jeg turde starte fra bunden og kaste mig ud i det, fordi jeg ikke skulle kaste en masse penge i den og dermed havde mindre at miste”* Netop det, at der ikke skulle findes finansiering til at få afprøvet idéen, var et af fordelene ved iværksætterselskabet – og det man ved introduktionen havde håbet på¹²⁴.

Det samme gjorde sig gældende for Cobiros, der startede som iværksætterselskab – for at prøve idéen af, og blot fire måneder efter, kunne selskabet lade sig omregistrere til et anpartsselskab. De valgte selskabsløsningen, frem for en personlig virksomhed – med tilgangen at et selskab gav indtryk af seriøsitet. Det gjorde sig ligeledes gældende her, at det handlede om at teste idéen af – uden at skulle smide store summer efter projektet¹²⁵. Her handlede det ikke om økonomien i en selskabsetablering – men om nemt og hurtigt komme i gang, få afprøvet om idéen var levedygtig – og så tage ud- eller afviklingen derfra. I dag beskæftiger Cobiros 45 ansatte, og valgte altså at udvikle sig.

Det kan af ovenstående udledes, at nogle havde opfanget idéen med et iværksætterselskab – som reelt set var til for iværksættere, med gode idéer og visioner – men som havde behov for at se om idéen holdt vand, uden at miste store summer i forsøget. Dette ville formentlig have afholdt Anders fra Cobiros og Andreas fra Daneo – i hvert fald på deres første indskydelse.

I den anden ende er der alle de selskaber, der aldrig rigtigt blev til noget – og som efter noget tid sendes til tvangsopløsning af Erhvervsstyrelsen¹²⁶. Det ses af den store mængde af iværksætterselskaber der aldrig fik en reel erhvervsaktivitet eller hvor virksomheden ikke stod mål med idéen. Disse er ofte blevet ”efterladt” – og

¹²⁴ Philipsen & Munkholm: Afskaffelsen af enkroneselskaber gør Danmark til EU's næst dyreste land at stifte selskab i – kun Slovenien er dyrere (2019), Børsen

¹²⁵ Hansen: Anders Ibsen og Bo Krogsgaard startede enkroneselskab for at teste idé – i dag har Cobiros 45 ansatte: ”Det hele er gået meget hurtigt” (2018), Børsen

¹²⁶ Sjølie et al.: Stribevis af skrantende iværksætterselskaber giver millionregning til staten (2017), dr.dk

deraf overgået til tvangsopløsning. Insolvensadvokater har overfor P1 orientering oplyst, at en tvangsopløsning koster det offentlige mellem 8-10.000 kr.¹²⁷. Dertil kommer den manglende skatte- og afgiftsrestance, med den antagelse – at selskabet har tømt kassen. For mange lader blot stå til, når det ikke lige går som planlagt, må formodningen være.

7.2 Erhvervsstyrelsens analyse

Som følge af iværksætterselskabets udvikling over tid, og som del af evalueringen af selskabsvarianten – blev der i 2018 udarbejdet en analyse over iværksætterselskabet – med data udledt fra selskaber stiftet i perioden 1. januar 2014 til 31. december 2017 – altså samlet fire år. Analysen skulle give indtryk af, hvordan iværksætterselskabet havde klaret sig over tid – og om hvorvidt selskabsvarianten blev brugt hensigtsmæssigt, og havde forbedret vilkårene for dansk iværksætter¹²⁸.

Analysen konkluderede at iværksætterselskabet havde været et populært alternativ til anpartsselskabet og enkeltmandsvirksomheden, med 41.877 stiftede iværksætterselskaber i analysens datagrundlag på fire år – en andel på 15 % af alle stiftelser for perioden¹²⁹. Det kan alene her udledes, at interessen for iværksætterselskabet var stor – og mange benyttede sig af muligheden for et iværksætter-eventyr i en selskabskonstruktion. Det er stadig enmandsvirksomheder der er langt flest af, efterfuldt af anpartsselskabet og iværksætterselskaber på 3. pladsen. Analysen konkluderede, at introduktionen af iværksætterselskabet ikke syntes at have påvirket etableringen af andre virksomhedsformer. Enkeltmandsvirksomhederne er formentlig den virksomhedsform iværksætterselskabet kunne få flest iværksættere fra. Dette bakkes op af, at 80 % af stifterne til iværksætterselskabet har været alene om selskabet¹³⁰, og dermed er det hæftelsen og gennemsigtheden der reelt har været forskellen på de to virksomhedsformer. Det fremgår af analysen, at iværksætterselskabet ikke har udkonkurreret de to førende alternativer – henholdsvis anpartsselskabet og enkeltmandsvirksomheden. Deres popularitet er med andre ord ikke faldet, som følge af iværksætterselskabets eksistens. Med det in mente, er der en del af det politiske mål om øget tilgang af iværksættere, der synes indfriet.

¹²⁷ Sjølie et al.: Stribevis af skrantende iværksætterselskaber giver millionregning til staten (2017), dr.dk

¹²⁸ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 7

¹²⁹ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 12

¹³⁰ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 14

Særligt holdingselskaber har benyttet muligheden for et iværksætterselskab, hvor 21 % af iværksætterselskaberne i perioden for analysens grundlag er stiftet med denne branchekode¹³¹. Holdingselskaber, som alene ejer kapitalandele i andre selskaber – er en fordelagtig måde at organisere sig på, og her har det lave kapitalkrav haft en klar force for kapitalejerne. Om dette gøres i et anpartsselskab eller iværksætterselskab – giver ikke den store forskel på sigt.

Iværksætterselskabet fordeler sig på alle brancher, hvor holdingselskaber, handel og transport mv., erhvervsservice og bygge og anlæg er de oftest benyttede branchekoder¹³². Knap 40 % af iværksætterselskaberne er stiftet i Københavnsområdet, og dernæst Østjylland – men dette billede er tilsvarende i øvrigt relevante virksomhedsformer.

Analysen fremdrager overlevelsesraten som en af selskabsvariantens største udfordringer. Her konkluderede analysen, at overlevelsesraten for iværksætterselskaber, var relativt lav over flere år – hvor blot 65 % af de stiftede iværksætterselskaber fortsat eksisterede efter 4 år jf. tabel 3.3¹³³. Enkeltmandsvirksomheden lå lavere med en andel på 56 % efter fire år, og anpartsselskabet indtog en andenplads af alle virksomhedsformer, med en andel på 83 % efter 4 år¹³⁴. Anpartsselskabet, hvis kapitalkrav er større – og alene med sin selskabsbetegnelse udviser en større seriøsitet – kan være medvirkende til, at denne selskabsform har en højere overlevelsesrate – i forhold til iværksætterselskabet.

For 76 % af iværksætterselskaberne, er indskudskapitalen mindre end 1.000 kr., hvilket er, hvad kapitalejeren selskabsretligt står til at miste, såfremt virksomheden ikke længere er levedygtig. Heraf er 43 % stiftet med blot 1 kr.¹³⁵. Af disse, har 8 % forhøjet selskabskapitalen sidenhen.¹³⁶ Kapitalforhøjelsen, og deraf omregistreringen udebliver altså for mange, hvilket kan indikere at iværksættere i denne selskabsvariant, har sværere ved at få virksomheden til at vækste, eller at det ikke har første prioritet at omregistrere selskabet¹³⁷.

¹³¹ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 16

¹³² Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 16 og 18, figur 3.4 og 3.5

¹³³ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 21

¹³⁴ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 21

¹³⁵ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 31, figur 5.1

¹³⁶ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 31

¹³⁷ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 32

Iværksætterselskaber har umiddelbart svært ved at overholde de lovgivningsmæssige krav i forbindelse med registrering og rapportering¹³⁸. Indsendelse af selskabets årsrapport er en tilbagevendende begivenhed, og alligevel er dette en af de punkter, der syntes svære for iværksætterselskabet at overholde. Konsekvensen heraf – er at selskabet sendes til tvangsopløsninger, med omkostninger til det offentlige til følge, om indlevering af årsregnskabet¹³⁹. I 2016 udgjorde det 10 % af iværksætterselskaberne mod anpartsselskabets 3 % - altså knap 3 gange så mange. I 2017 ændrer det sig lidt, hvor det for iværksætterselskabet er 8 %, mod blot 2 % af anpartsselskaberne¹⁴⁰.

Et andet problem er den manglende registrering af de legale og reelle ejer af iværksætterselskabet – hvilket, som følge af at være en engangsregistrering, burde være muligt at efterleve¹⁴¹. Dobbelt så mange iværksætterselskaber, som anpartsselskaber er oversendt til tvangsopløsning, som følge heraf. Dette tal er relativt høj, men hertil skal det komme iværksætterselskaberne til gode – at en højere andel reagere på henvendelse om den registrering, i forhold til anpartsselskabet¹⁴². Erhvervsstyrelsen har alene grundet manglende oplysninger om selskabets reelle ejere, sendt mere end 4.000 iværksætterselskaber til skifteretten, med henblik på tvangsopløsning. Det er mere end halvdelen af de selskaber, der i de første måneder af 2019 manglede netop disse oplysninger¹⁴³.

Den største udfordring vurderes at være andelen af tvangsopløsninger. Analysens figur 7.1, og specialets figur 7 viser, at ud af de selskaber der ikke er levedygtige – er det knap halvdelen af iværksætterselskaberne der bliver tvangsopløst, og dobbelt så mange som anpartsselskabet¹⁴⁴.

¹³⁸ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 33

¹³⁹ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 34

¹⁴⁰ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 34, figur 6.1

¹⁴¹ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 34-35

¹⁴² Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 35

¹⁴³ Nielsen: Erhvervsstyrelsen lukker iværksætterselskaber i tusindvis (2019), Børsen

¹⁴⁴ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 37

Tabel 7.1 Opløsningsformer for iværksætterselskaber og anpartsselskaber, der er stiftet i 2014-2017

Opløsningsform	Iværksætterselskaber		Anpartsselskaber	
	Totalt antal	Fordeling (pct.)	Totalt antal	Fordeling (pct.)
Tvangsopløst	2.948	52 pct.	1.250	21 pct.
Betalingserklæring	1.618	29 pct.	1.840	31 pct.
Konkurs	984	17 pct.	1.113	19 pct.
Frivillig likvidation	55	1 pct.	274	5 pct.
Anden	33	1 pct.	1.414	24 pct.
Total	5.638	100 pct.	5.891	100 pct.
Andel af opløste selskaber i forhold til stiftede selskaber	41.877	13 pct.	79.666	7 pct.

Anm.: Opgørelsen indeholder holdingselskaber. Anden dækker bl.a. over opløsninger ved spaltning, fusioner, grænseoverskridende hjemstedsflytning. Bemærk at andelen i figur 3.7 og tabel 7.1 ikke summerer til 100 pct. Det er der to årsager til. Tabel 7.1 indeholder holdingselskaber, hvilket figur 3.7 ikke gør. Og derudover er der en gruppe af selskaber, der er under ophør, som ikke fremgår af hverken figur 3.7 eller tabel 7.1. Det drejer sig om 8 pct. af iværksætterselskaberne og 4 pct. af anpartsselskaberne.

Kilde: CVR (den 1. januar 2018)

Figur 6 - Opløsningsformer for iværksætterselskaber og anpartsselskaber 2014-2017

Kilde: Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), figur 7.1, side 37

Af disse sker tvangsopløsningen indenfor to år efter stiftelse – hvilket svarer til, at selskabet aldrig rigtig kommer rigtig i gang, og tvangsopløses – grundet manglende 1. regnskabsaflæggelse¹⁴⁵. Endvidere ses det, at mange af dem slet ikke har haft en reel erhvervsaktivitet – og altså slet ikke har haft gang i virksomheden¹⁴⁶.

Tvangsopløsninger koster også penge, og da selskaberne sjældent har aktiver i selskabet ved tvangsopløsning ender regningen hos det offentlige. Den gennemsnitlige pris ved Erhvervsstyrelsen er 240 kr. pr. tvangsopløsning, og 4.196 kr. ved skifteretten¹⁴⁷. Endeligt fremhævede analysen det store afgifts- og restancemellemværende efter iværksætterselskaberne, hvor 8.100 selskaber havde restancer på ca. 710 mio. kr.¹⁴⁸.

Allerede ved behandlingen af lovforslag L 152, blev flere af de ovennævnte forhold fremhævet – herunder en øget andel af tvangsopløsninger og misbrug af selskabsvarianten til moms og skatteunddragelse. Denne bekymring viste sig at holde stik.

¹⁴⁵ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 38

¹⁴⁶ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 40

¹⁴⁷ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 43

¹⁴⁸ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 49

8. Iværksætterselskabets afvikling og overgang

Iværksætterselskabet kom under afvikling, efter at et enigt folketing stemte lovforslaget igennem den 9. april 2019. Efter blot lidt mere end fem år, opgav man selskabsvarianten, der ellers havde været store forhåbninger til. Afviklingen medførte at eksisterende iværksætterselskaber fik en overgangsperiode frem til 15. april 2021. Disse vil blive behandlet herefter.

8.1 Afvikling af iværksætterselskabet

Afviklingen af iværksætterselskabet blev betegnet som ”En sort dag for iværksætteri” af Dansk Iværksætter Forening¹⁴⁹. Den daværende regering mente at Erhvervsstyrelsens analyse fra efter 2018 fremhævede at iværksætterselskabets indførsel ikke havde haft den ønskede effekt – og netop denne årsag var helt afgørende i forhold til beslutningen om afviklingen. Herunder, at det i analysen fremgår – at man ikke mente at dem der havde valgt iværksætterselskabet - ikke ville have forsøgt sig i en anden virksomhedsform i øvrigt. Endeligt blev det påpeget, at iværksætterselskaberne havde en stor andel af konkurser og tvangsopløsninger, og derfor en økonomisk byrde for samfundet.

Det var et langt tilløb regerings- og støttepartierne tog, og da behandlingen fandt sted – var der allerede indgået en politisk aftale mellem Regeringen og Dansk Folkeparti.

8.1.1 Beslutningsforslag B 148

Den 29. maj fremsatte Dansk Folkeparti det første af to beslutningsforslag, om en afskaffelse af iværksætterselskabet. Fremsættelsen med baggrund i, at det var blevet for nemt at oprette virksomheder, og uden risiko bedrage samfundet til følge. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget, at Sjølies artikel på dr.dk er en del af bevæggrundene for fremsættelsen. Heraf fremgår det, at iværksætterselskaber i slutningen af 2017 havde en restance til SKAT på 562 mio. kr.¹⁵⁰. Endvidere fremdrages af beslutningsforslaget, at den manglende vækst er en anden faktor for afskaffelse af selskabsvarianten. Danmark har med iværksætterselskabet og revisionslempelser til små virksomheder, optimale vilkår for iværksætter – og alligevel rasler

¹⁴⁹ Hecklen: Iværksættere om skrotning af en-krone-selskaber: ”En sort dag iværksætteri”, dr.dk

¹⁵⁰ Sjølie: En-krones-selskaber skylder Skat en halv milliard (2017)

antallet af selvstændige i Danmark ned. Med baggrund i de uindfriede forventninger, og fordelene for samfundet var til at overse – blev beslutningsforslaget fremsat.

Kort efter den daværende regerings lovprogram blev offentliggjort, blev endnu et beslutningsforslag fremsat fra Dansk Folkeparti, med samme ordlyd og indhold. Det giver en klar indikation om, at DF var meget seriøse med afskaffelsen af iværksætterselskabet.

8.1.2 Lovforslag L 190

Lovforslag L 190 blev fremsat den 28. februar 2019 af daværende erhvervsminister Rasmus Jarlov (KF). Lovforslaget præsenterede ændringer til såvel selskabsloven som årsregnskabsloven, og omhandlede i sin helhed to elementer, henholdsvis afvikling af iværksætterselskabet og nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet. Af Jarlovs fremsættelsestale fremgår det, at forslaget er fremsat som følge af Erhvervsstyrelsens analyse fra efteråret 2018¹⁵¹. Særligt er antallet af tvangsopløsninger og deraf øget omkostninger for det offentlige, samt risikoen for svig der ligger til grund for ønsket om afvikling.

Forslaget var ikke blevet sendt i høring forud for behandlingen, hvilket kunne indikere to ting – dels at man ikke ønskede at der blev hamstret selskaber inden det ikke længere var muligt, men samtidig også Regerings ønske om, at der skulle en afvikling til. Derfor blev der heller ikke taget højde for høringssvarene, hvor der ellers blev fremført både bekymring, men også alternative løsningsmuligheder.

8.1.2.1 Afvikling af iværksætterselskabet

Forslaget bestod af et forslag til ophævelse af selskabslovens kapitel 20a, hvor særreglerne til iværksætterselskabet var hjemlet, og dermed afvikle iværksætterselskabet. For de eksisterende iværksætterselskaber ville der blive indført en overgangsperiode, hvor der i udgangen heraf – skulle omregistreres til et anpartsselskab¹⁵². Da kapitalkravet blev nedsat samtidig med afviklingen, skulle de eksisterende iværksætterselskaber oparbejde en selskabskapital og bunden reserve – der til sammen udgør 40.000 kr. Dansk Folkeparti har flere gange ønsket iværksætterselskabet afviklet, og ønsker med afviklingen – at iværksættere får ”hånden på kogepladen” når de stifter selskaber¹⁵³.

¹⁵¹ Fremsættelsestale, L 190

¹⁵² Jarlov: Fremsættelsestale til L 190, den 28. februar 2019

¹⁵³ Hans Kristian Skibby (DF), ordfører ved 1. behandling af L 190

Under behandlingen af forslaget er modtagelsen blandet, og især i forhold til om en afvikling af iværksætterselskabet er den rigtige løsning. Herunder, at have det næststørste kapitalkrav til at stifte et selskab – rimede meget dårligt på at være et førende iværksætterland¹⁵⁴.

Trods bred enighed om, at Erhvervsstyrelsens analyse ikke levede op til forventningerne til selskabsvarianten, var der ikke umiddelbar entydig opbakning til afviklingen. Derfor forsøgte Socialdemokratiet, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstre ved 2. behandlingen at stille forslag om at suspendere selskabsvarianten, for at undersøge forholdene nærmere. Dette for at undersøge, om lovgivningen kunne tilrettes således, at en afvikling ikke blev nødvendig. Alternativt, hvis ikke afviklingen kunne forhindres, at man så satte kapitalkravet yderligere ned, men dette kunne der ikke samles flertal for¹⁵⁵. Den ”røde bloks” forslag bliver nedstemt med én stemme – hvorefter lovforslaget blev vedtaget ved 3. behandlingen.

8.1.2.2 Nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet

Samtidig med en afvikling af iværksætterselskabet, ønskede man fra lovgivers side at komme iværksætterne lidt i møde – hvorfor der blev fremsat forslag om at nedsætte kapitalkravet til anpartsselskabet med 10.000 kr. – således at det fremefter var på 40.000 kr. Det fremgår af lovforarbejderne, at forslaget blev fremsat for at sikre kreditorer til anpartsselskabet, lette byrden for fremtidens iværksættere og for at bringe Danmark på niveau med sammenlignelige medlemslandes kapitalkrav til anpartsselskabet¹⁵⁶.

Forslaget lød på at nedsætte kapitalkravet igen, fra 50.000 kr. til 40.000 kr., for på den måde at bringe det danske kapitalkrav ned på niveau med sammenlignelige lande, norden og Tyskland jf. figur 8.

Land	Selskabsnavn	Kapitalkrav	Omregnet til DKK
Danmark	Anpartsselskab (ApS)	40.000 DKK	40.000 DKK
Norge	Aksjeselskap	30.000 NOK	22.215 DKK

¹⁵⁴ Morten Bødskov (S), ordfører ved 1. behandling af L 190

¹⁵⁵ Munkholm & Philipsen: LA stemmer for, men ærgrer sig over afskaffelse af enkroneselskaber: ”Det er bestemt ikke særlig heldigt”, Børsen

¹⁵⁶ Anders Johansson (KF), ordfører ved 1. behandling til L 190

Sverige	Aktiebolag	50.000 SEK	37.025 DKK
Finland	Osakeyhtiö	2.500 EUR	18.680 DKK
Tyskland	Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)	25.000 EUR	186.803 DKK

Figur 7 - Kapitalkrav til anpartsselskab

Kilde: Egen tilvirkning på baggrund af L 190, side 6¹⁵⁷

Som det fremgår af ovenstående, ville nedsættelsen af kapitalkravet til anpartsselskabet bringe Danmark tættere på de øvrige, om end det stadig er over de fleste.

8.1.3 Høringssvar til indstillingen

I forbindelse med fremsættelsen af lovforslaget, blev det sendt til høring ved i alt 91 myndigheder, organisationer mv. Af disse blev der i alt modtaget 22 svar og 16 bemærkninger til lovforslaget¹⁵⁸. Det fremgår af høringsnotatet til L 190, at erhvervsorganisationerne generelt var positive overfor forslaget¹⁵⁹, enten helt eller delvist. Enkelte organisationer og institutioner havde en klar opfattelse af – at lovforslaget var kommet på en tvivlsom baggrund, og satte spørgsmålstejn til erhvervsstyrelsens analyse. Samtidig var der flere forslag til – hvordan man kunne bevare iværksætterselskabet – men komme nogle af udfordringerne til livs¹⁶⁰.

Der var bred opbakning til afviklingen af iværksætterselskabet, trods at andre lande ikke havde haft lignende problemer med deres lavkapitalselskaber.

Undervisere – professorer og en lektor, ved tre af landets universiteter, kom med fælles opråb til lovforslaget. De ønskede at lovgiver undersøgte forholdene nærmere – inden der blev truffet beslutning om en afvikling af selskabsvarianten¹⁶¹. Det blev kritiseret at beslutningen om en afvikling nærmest blev hastet igennem, uden at undersøge selskabsvarianten på hvad de kaldte – et oplyst grundlag – med inddragelse af udenlandske erfaringer med selskabsvarianten. Jarlov henviste til at der er indgået en politisk aftale med Dansk Folkeparti.

¹⁵⁷ Kurs Danske Bank pr. 26/11-19 – NOK 74,05, SEK 70,61, EUR 747,21

¹⁵⁸ Høringsnotat ad L 190, Bilag 7, 16. marts 2019, side 1

¹⁵⁹ Høringsnotat ad L 190, Bilag 7, 16. marts 2019, side 2

¹⁶⁰ Høringsnotat ad L 190, Bilag 7, 16. marts 2019, side 2

¹⁶¹ Høringsnotat ad L 190, Bilag 7, 16. marts 2019

Der blev primært appelleret imod at problemerne slet ikke blev forsøgt løst, men blot afviklede¹⁶².

Troels Michael Lilja foreslog at man så mod de Luxembourgiske erfaringer, og at der med fordel kunne ændres på de danske rammevilkår, således at iværksætterselskabet – som i Luxembourg - kun kunne ejes af en fysisk person, og max ét selskab ad gangen.

Endvidere kom der foreslog til at nedsætte kapitalkravet til anpartsselskabet, også her – helt at fjerne det. Hertil var FSR uenig, og mente ikke at kapitalkravet skulle nedsættes yderligere. – med henvisning til, at signalværdien ville forringes. Modsat var de positive overfor afviklingen af iværksætterselskabet¹⁶³.

Mange af bemærkningerne gik på justeringer, og ingen er dem er taget med over i overgangsreglerne.

Danske advokater fremførte, at en nedsættelse på 10.000 kr. ikke ville kunne forhindre misbrug.

8.1.4 Vedtagelse af L 190

Lovforslag L 190 blev vedtaget den 9. april 2019, og trådte i kraft den 14. april 2019. Det skete efter en ret kort behandlingstid, og kan alene tolkes som, at lovgivere mente udfordringerne og dermed afviklingen som alvorlig¹⁶⁴.

8.2 Overgangsperioden 2019-2021

Der er truffet beslutning om en overgangsperiode for eksisterende iværksætterselskaber på to år, frem til 15. april 2021. I denne periode beholder iværksætterselskabet sin form som lavkapitalselskab og selskabsbetegnelse som hidtil. Det er formålet med overgangsperioden at få så mange selskaber som muligt, omregistreret til et anpartsselskab, såfremt de opfylder kravene hertil.

Såfremt et iværksætterselskab ikke er omregistreret ved fristens udløb, vil dette blive anmodet tvangsopløst jf. SL § 225. I praksis vil selskabet modtage henvendelse fra Erhvervsstyrelsen – såfremt der ikke er omregistrering eller opløsning anmeldt, med en frist til at lade sig enten omregistrere eller opløse. Såfremt selskabet stadig

¹⁶² Jeppesen: Selskabsretsforskere i fælles opråb: Nedlæggelse af IVS kan kvæle iværksætterlysten (2019)

¹⁶³ Høringsnotat ad L 190, Bilag 7, 16. marts 2019, side 12

¹⁶⁴ Werlauff: Efter IVS'et – hvilken virksomhedsform bør man tilråde iværksætteren? (2019)

ikke er omregistreret eller opløst, bliver selskabet oversendt til tvangsopløsning ved skifteretten¹⁶⁵.

Iværksætterselskaber står overfor to retninger, som der skal træffes beslutning om i overgangsperioden – enten skal de fortsætte i anden form, eller lukkes ned. Overgangsperioden kan dermed ses som en periode, til at få sorteret ud i de selskaber der er uden reel vækst.

8.2.1 Selskabet fortsætter

Såfremt iværksætterselskabet ønsker at fortsætte, og opfylder kravene hertil – kan dette ske ved enten en omregistrering til et anpartsselskab, en omdannelse til et aktieselskab eller som led i en fusion. De sidstnævnte bliver ikke nærmere behandlet her.

8.2.1.1 Omregistrering

Iværksætterselskabet kan lade sig omregistrere i hele overgangsperioden, såfremt kapitalkrav og fremgangsmåde herfor overholdes – dog senest den 15. april 2021, jf. ændringslovens § 5, stk.1. Inden en omregistrering kan finde sted, skal det sikres at selskabskapitalen og reserverne udgør minimum 40.000 kr. Herefter skal der træffes generalforsamlingsbeslutning – med det stemmeflertal der kræves for en vedtægtsændring, dobbelt-flertal med 2/3 af stemmerne jf. ændringslovens § 5, stk. 1, jf. SL § 106. Når beslutningen er vedtaget, forhøjes selskabskapitalen til minimum 40.000 kr. og disse indskrives i selskabets vedtægter, sammen med at selskabet lader sig omregistrere. Ligeledes at selskabsbetegnelsen ændres til anpartsselskab, og kapitalbeholdningen ligeledes, til minimum 40.000 kr. Da selskabet herefter er et anpartsselskab, skal selskabets vedtægter overholde de sædvanlige krav til anpartsselskaber.

Omregistreringen skal herefter anmeldes på virk.dk, og vedhæftes følgende¹⁶⁶;

- Generalforsamlingsreferat
- Tilrettede vedtægter
- Erklæring fra vurderingsmand¹⁶⁷ om, at kapitalen er til stede *eller*

¹⁶⁵ Erhvervsstyrelsen: Vejledning om omregistrering af et iværksætterselskab til et anpartsselskab (2019), Kap. 2

¹⁶⁶ Erhvervsstyrelsen: Vejledning om omregistrering af et iværksætterselskab til et anpartsselskab (2019), Kap. 1

¹⁶⁷ Erklæringen skal udarbejdes af godkendt revisor

- Ledelseserklæring, hvis selskabet opfylder kravene hertil jf. ændringslovens § 5, stk. 1, 3. pkt. (Se straks nedenfor)

Såfremt iværksætterselskabet seneste årsregnskab er revideret af en godkendt revisor, kan iværksætterselskabet undlade at få udfærdiget en erklæring fra en vurderingsmand (godkendt revisor), hvori det erklæres at kapitalen er til stede, men i stedet nøjes med en ledelseserklæring – såfremt selskabet opfylder alle følgende betingelser¹⁶⁸;

- Det senest reviderede regnskab skal vise en selskabskapital inkl. reserver der frit kan overføres til selskabskapitalen på minimum 40.000 kr.¹⁶⁹
- Årsregnskabet skal være forsynet med revisorpåtegning uden modifikationer
- Balancedagen for årsregnskabet må ikke ligge tidligere end 5 måneder forud for omregistreringen

Disse lempelser til omregistreringen er gjort for at lette proceduren, og samtidig minimere omkostningerne til omregistreringen. I dette tilfælde er det dokumenteret at kapitalen er til stede, og bør øge mulighederne for omregistrering – da proceduren er forenklet og mindre byrdefuldt.

Omregistreringen i erhvervsstyrelsens it-system er gebyrfrit for selskabet, jf. ændringslovens § 5, stk. 5.

8.2.2 Selskabet lukker

Såfremt selskabet er solvent, har selskabet mulighed for likvidation af selskabet¹⁷⁰. Det kan ske på én af to måder, enten ved betalingserklæring eller ved likvidation. Beslutningen om frivillig likvidation skal besluttes på generalforsamlingen jf. SL § 217, med dobbelt 2/3 stemmeflertal, gældende for vedtægtsbeslutninger jf. SL § 106.

8.2.2.1 *Betalingserklæring*

Opløsningen kan ske ved betalingserklæring jf. SL § 216. Ved denne metode skal alle selskabets kreditorer være betalt, og derefter indsendes erklæring til Erhvervsstyrelse om – at al gæld er betalt, og der er truffet beslutning om af opløse selskabet¹⁷¹. Sammen med erklæringen, skal der vedlægges erklæring fra

¹⁶⁸ Erhvervsstyrelsen: Vejledning om omregistrering af et iværksætterselskab til et anpartsselskab (2019)

¹⁶⁹ Kapitalkravet for ApS

¹⁷⁰ <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-oploesning-af-ivaerksaetterselskaber>

¹⁷¹ Selskabsloven § 216, stk. 1, 1. pkt.

skatteforvaltningen om, at der ikke er hverken skatte- eller afgiftskrav i¹⁷². Selskabet er endeligt opløst, når selskabet er slettet fra Erhvervsstyrelsens it-system. Ved denne metode, som er en forenkling af proceduren ved frivillig likvidation, hæfter kapitalejerne personligt, solidarisk og ubegrænset for al gæld – som bestod på erklæringstidspunktet jf. stk. 4¹⁷³. Betalingserklæringen findes på virk.dk¹⁷⁴.

8.2.2.2 *Frivillig likvidation*

Alternativt kan selskabet opløses ved en frivillig likvidation jf. SL §§ 217-224, såfremt selskabet er solvent. Vælges denne metode, skal selskabet vælge en likvidator jf. SL § 218, hvorefter denne overtager ledelsen indtil opløsningen har fundet sted jf. SL § 219. Den frivillige likvidation er en længere proces, som kan strække sig over flere måneder¹⁷⁵, og som minimum den tre måneders periode, der følger til at selskabets kreditorer kan anmelde deres krav. Boet kan først opløses efter denne periode. Ved likvidationen sælges selskabets aktiver, og selskabets kreditorer betales¹⁷⁶. Såfremt selskabet ikke har tilstrækkeligt med midler, kan denne overgå til konkursbehandling jf. SL § 233, stk. 2. Den frivillige metode den mest besværlige af de to mulige. I modsætning til situationen med betalingserklæringen, hæfter kapitalejerne ikke efter for gæld der kommer til kende efter selskabets opløsning¹⁷⁷. Selskabet skal benytte ”i likvidation” i forlængelse af selskabets navn. Beslutning om likvidation skal anmeldes til Erhvervsstyrelsen senest to uger efter beslutningen er truffet, og likvidator skal sende besked til selskabets kreditorer, om at selskabet er trådt i likvidation jf. SL 220, stk. 1.

8.2.2.3 *Tvangsopløsning*

Såfremt selskabet er insolvent, og egenkapitalen af den årsag er negativ, beror beslutningen om opløsning af selskabet ikke længere kapitalejeren, og kan tvangsopløses jf. SL §§ 225-230. Dette gælder også, hvis iværksætter-selskabet ikke opfylder betingelserne for omregistrering inden fristen.

Tvangsopløsningen kan foretages af domstolene eller Erhvervsstyrelsen. Ved tvangsopløsning anmoder Erhvervsstyrelsen skifteretten om at tvangsopløse

¹⁷² Selskabsloven § 216, stk. 2

¹⁷³ Werlauff: Selskabsret (2016), side 823-824

¹⁷⁴ <https://erhvervsstyrelsen.dk/vejledning-oploesning-af-ivaerksaetter-selskaber>

¹⁷⁵ <https://erhvervsstyrelsen.dk/lukning-tvangsoplosning-og-genoptagelse>

¹⁷⁶ Werlauff: Selskabsret (2016), side 813

¹⁷⁷ Werlauff: Selskabsret (2016), side 822

selskabet¹⁷⁸. Årsagen hertil kan evt. være grundet manglende indsendelse af årsrapport eller manglende anmeldelse af revisor mv¹⁷⁹. Det fremgår af selskabslovens § 225, stk.2, at Erhvervsstyrelsen kan fastsætte en ny frist for selskabet, til at udrede manglen – og således undgå tvangsopløsning. Såfremt den ikke udbedres, kan der træffes beslutning om tvangsopløsning. Omkostningerne hertil betales af statskassen, såfremt omkostninger ikke kan dækkes ind af de midler der er i selskabet jf. SL 227, stk. 3. Iværksætterselskaber er ofte blevet opløst ved konkurs eller tvangsopløsning, mange af disse selskaber er uden reel erhvervsaktivitet¹⁸⁰.

8.3 Reaktionen efter afviklingen er konstateret

Der har været tydeligt, at der er afviklet muligheden for at etablere sig i et iværksætterselskab.

En af argumentationerne for nedsættelse af kapitalkravet til anpartsselskabet – var at bringe det på niveau med de øvrige medlemslande. Vi har dog, med et kapitalkrav på 40.000 kr. stadig EU's næsthøjeste kapitalkrav, intet lavkapitalselskab – og dermed meget langt fra et niveau med de øvrige medlemslande. Det har fået Dansk Erhverv til at melde ud, at for at komme på niveau – burde kapitalkravet nedsættes til 15.000 kr. Et niveau som flere bakker op om. Her vil det stadig kræve lidt af iværksætteren økonomisk, afholde de fleste fra at misbruge selskabsformen og skabe rammevilkår der kommer samfundet, erhvervslivet og iværksættere til gavn¹⁸¹.

Når man fra lovgivers side ønsker at Danmark skal være en førende iværksætternation – er man nødt til at lave attraktive rammevilkår der tiltrækker iværksætterlystne til at forsøge sig. Her mener Jasmina Pless fra Dansk Erhverv- at et lavt kapitalkrav i høj grad, er et element i den ligning¹⁸². Optimalt set, havde man undersøgt iværksætterselskabet yderligere – i stedet for en afvikling, men at decideret vanskeliggøre det for iværksættere – er ikke en optimal løsning.

Dansk Iværksætter Forening er selvsagt ærgerlige over at iværksætterselskabet ikke fik lov at udfolde sig – særligt set i lyset af, at vi har behov for virksomheder, bliver ved med at komme til. Men det klinger hult ved lovgiver – Torben Schack

¹⁷⁸ Selskabsloven § 225

¹⁷⁹ <https://erhvervsstyrelsen.dk/lukning-tvangsopløsning-og-genoptagelse>

¹⁸⁰ Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018), side 40

¹⁸¹ Philipsen: Dansk Erhverv: Sænk kapitalkrav til 15.000 kr.

¹⁸² Philipsen: Dansk Erhverv: Færre nye selskaber skyldes IVS-død

Pedersen var klar i mælet ” Nu er det forsøgt. Det duede ikke, og så lukker vi det ned.”¹⁸³. Hertil kan det udledes, at det ikke virker som en reel mulighed at lignende bliver introduceret i Danmark.

At kapitalkravet nu er 40.000 kr., er der mange meninger om. Dansk Folkeparti ser det ikke som en hindring, og mener at hvis man har en god idé – så får de fleste nok fat i dem.

Der er et område der ikke har været stor opmærksomhed på, de iværksætterselskaber der egentlig er sunde virksomheder, men som har negativ egenkapital. For at kunne omregistrere sig når overgangsperioden udløber, skal disse virksomheder – foruden kapitalkravet til anpartsselskabet også dække den negative egenkapital ind. Udfordringen består i, at for at iværksætterselskaberne kan lade sig omregistrere, skal egenkapitalen være positiv¹⁸⁴. Flere partier er bevidste om det. Tal fra Experian viser at 8.000 af de knap 40.000 aktive iværksætterselskaber er i farezonen for tvangsopløsning, grundet en nuværende negativ egenkapital. Af de 8.000 skal 1.500 finde mere end 100.000 kr., 250 af dem skal finde mere end 500.000 kr., og 85 skal bruge mere end en mio. kr.¹⁸⁵. Troels Michael Lilja pointerer, at det kan være svært at skaffe den kapital på kort tid, - og især set i lyset af, at de ikke har haft tid til at planlægge det. Lilja foreslår at man kan lade selskaberne fortryde deres valg af iværksætterselskabet – men i skrivende stund har erhvervsminister Simon Kollerup ikke ville kaste den slags redningskrans ud til selskaberne. Han anser overgangsperioden som tilstrækkelig, og at reglerne er ens for alle – samt at de virksomheder der lader sig omregistrere – lever op til kravene som nyoprettede anpartsselskaber

¹⁸³ Hecklen: Iværksættere om skrotning af en-krone-selskaber: ”En sort dag iværksætter”, dr.dk

¹⁸⁴ Christiansen: Erhvervsminister åbner for redning af IVS-selskaber, Berlingske

¹⁸⁵ Christiansen: Erhvervsminister åbner for redning af IVS-selskaber, Berlingske

Kapitel 4: Iværksætteri og regulering

9. Dansk iværksætteri

Regeringens vækstpolitik skal være med til at gøre Danmark til en vækstnation, hvor det især for de mindre virksomheder gerne må være nemmere og billigere¹⁸⁶. Det er fra lovgivers side magtpåbyggende – at iværksættere ikke bliver mødt med en masse regler de ikke kan gennemskue, og dermed opgiver halvejs inde i processen. Derfor forsøges det at optimere vilkårene for dansk iværksætteri, ved at lempe krav og optimere rammerne. De mindre virksomheder, og deraf mange nystartede også – er ikke uvæsentlige for samfundet, da de udgør 23% af omsætningen i Danmark, og 14 % af beskæftigelsen – og er altså en markant aktør i det samfundsøkonomiske billede¹⁸⁷.

Et velfungerende iværksættersamfund forudsætter at iværksættere har gode rammevilkår, at de bliver respekteret og at det at skabe arbejdspladser og værdi – har en høj samfundsmæssig status¹⁸⁸. På nuværende tidspunkt er Danmark ikke et velfungerende iværksættersamfund, og dette afspejles i analyse fra verdensbanken, hvor Danmark blot placerede sig på en 34. plads – i forhold til opstart af virksomhed. Dette trods gode selskabsretlige rammer i 2017, hvor Danmark placerede sig på en 3. plads. I rapporten for Doing Business 2020 placerer Danmark sig på en 4. plads¹⁸⁹ i forhold til hvor nemt det er at stifte en virksomhed.

Desværre viser flere analyser, at danskere ikke benytter sig af mulighederne for iværksættere – på samme niveau som i de øvrige medlemslande. Dette til trods for en stor positivitet for iværksætteri blandt de adspurgte. Ifølge en analyse foretaget af Dansk Erhverv i april 2018, er Danmark placeret helt i bund – hvor 3,3 % af de adspurgte havde stiftet en ny virksomhed indenfor de seneste 24 måneder, eller er i gang med det¹⁹⁰. Det samme gør sig gældende med forventningen til fremtidigt iværksætteri, hvor antallet af danske iværksættere ikke hober sig op. Således

¹⁸⁶ Regeringen: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2018 (2018), side 5

¹⁸⁷ Regeringen: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2018 (2018), side 9

¹⁸⁸ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 4

¹⁸⁹ World Bank: Doing Business 2020 (2019), side 4

¹⁹⁰ Dansk Erhverv: Hvorfor vil danskerne ikke være iværksættere? (2018), figur 4, side 5

svarede blot 3,7% af de adspurgte, at de gik med overvejelser om at starte virksomhed indenfor 3 år¹⁹¹.

Iværksætterundersøgelsen 2017 viser, at det er prestigefyldt at være iværksætter, om end kun meget få tør tage springet. Således er kun godt 5% af befolkningen mellem 18 og 64 år i gang med, eller driver en nystartet virksomhed¹⁹². Det afspejler sig videre, at blot 7 % har intentioner om at starte et iværksættereventyr, trods det at mere end hver tredje mener de har den fornødne viden og evnerne til at starte¹⁹³.

Dette iværksætter paradoks – hvor man på den ene side ser stor prestige i at være iværksætter, og have en iværksætterkultur – overfor at kun et fåtal har ønske om at være iværksættere. Dansk Iværksætterforening mener at der må gøres op med lønmodtagerkulturen, og i stedet lade iværksætterkulturen træde frem. Hertil tilskrives et manglende politisk fokus på vilkårene for danske iværksættere. Her efterlyser 8/10 iværksættere større opmærksomhed fra lovgivere på iværksætteri og vilkårene for disse¹⁹⁴.

Der skal derfor skabes gode rammer, så virksomheder – såvel nye som etablerede – kan udvikle sig, og blive succesfulde vækstvirksomheder¹⁹⁵. Virksomheder der vokser, er med til at øge konkurrencen og dermed udvikles der nye innovative løsninger – hvor etablerede virksomheder udfordres til at forny sig. Det er denne dynamik der øger væksten i erhvervslivet og i dansk økonomi¹⁹⁶.

Iværksættere oplever at regler og bureaukrati er en af de største udfordringer for fremtidig vækst. Knap halvdelen af de adspurgte i iværksætteranalysen mener at det direkte er en bremse for udviklingen¹⁹⁷. Dertil kommer mangel på kapital og for mange og for høje skatter.

Det udledes i analysen, at det er det administrative bøl, sammen med frygten for at mangle kapital – der gør at iværksættere er tilbageholdne i forhold til vækst. Disse kræver politiske løsninger, og en forenkling af den nuværende lovgivning¹⁹⁸.

¹⁹¹ Dansk Erhverv: Hvorfor vil danskerne ikke være iværksættere? (2018), side 6

¹⁹² Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 4

¹⁹³ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 5

¹⁹⁴ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 7

¹⁹⁵ Regeringen: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2018 (2018), side 14

¹⁹⁶ Regeringen: Redegørelse om vækst og konkurrenceevne 2018 (2018), side 80

¹⁹⁷ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 9

¹⁹⁸ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 10

Kapitalkravet har alle dage været et konkurrenceparameter, og det er også en af iværksætterens største udfordringer¹⁹⁹.

Der blev i 2018 stiftet rekordmange virksomheder, og i særdeleshed efter 2013 er der sket en udvikling. I 2018 var der etableret mere end dobbelt så mange virksomheder som i 2013. Dette skyldes til dels muligheden for at etablere iværksætterselskabet i perioden 2014-2019, men også grundet det økonomiske opsving, som giver gode vilkår for iværksættere og hæver potentialet for økonomisk vækst i Danmark²⁰⁰.

Danskerne er positive stemte overfor iværksætteri, men holder sig også tilbage fra at kaste sig ud i tilværelsen som iværksættere. Adspurgt hvad der afholder danskere fra at springe ud i tilværelsen som iværksættere, hvor der fremhæves personlig økonomi, den økonomiske risiko og de rammevilkår der skal overholde. På sjettepladsen kommer ”*Jeg kan ikke skaffe den nødvendige kapital*”²⁰¹, hvilket her skal ses i lyset af den dagældende mulighed for et iværksætterselskab. Dette kunne skyldes uvidenhed, manglende interesse eller at de adspurgte ikke har overvejet denne variant.

Efter afviklingen af iværksætterselskabet, og nedsættelsen af kapitalkravet til anpartsselskabet til 40.000 kr., ligger Danmark inde med det næsthøjeste kapitalkrav i EU, med kun Slovenien som dyrere. Flere politiske partier har over sommeren 2019 givet udtryk for, at dette er et problem og har bremset iværksætteriet²⁰². Hovedparten ønsker en yderligere nedsættelse af kapitalkravet²⁰³, og ikke en genoplivning af iværksætterselskabet. Dansk Folkeparti, som går igen i ”kampen mod iværksætterselskabet” ønsker ikke en yderligere nedsættelse, ligesom de heller ikke var for nedsættelsen fra 50.000 til 40.000 kr., men stemte for, som led i en politisk aftale²⁰⁴.

¹⁹⁹ Lilja: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013), afsnit 4.1

²⁰⁰ Dansk Erhverv: 36.400 nye virksomheder i 18 (2019), side 1

²⁰¹ Dansk Erhverv: Hvorfor vil danskerne ikke være iværksættere? (2018), figur 7, side 9

²⁰² <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/229724/artikel.html?hl=YTo5Ont-pOjA7czoxNjoiRGFubWFyayBpIHRvcHB1biI7aToxO3M6MT0iaSI7aTozO3M6NzoiRG-FubWFyayI7aTo0O3M6ODoiaSB0b3BwZW4iO2k6ODtzOjk6ImkgRGFubWFyayI7aToxNDtzOjY6In-RvcHB1biI7aTo1MDtzOjE6IkkiO2k6NTg7czo4OjJ0b3BwZW4gaSI7aTo2NDtzOjg6IkkgdG9wcGVuJit9>

²⁰³ Herunder EL, SF, V, LA, K og ALT

²⁰⁴ <https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/229727/artikel.html?hl=YToxOnt-pOjA7czoyOjJERiI7fQ..>

Samtidig ser iværksættere manglen på sikkerhed som en barriere for, hvorfor der ikke er flere der kaster sig ud i iværksættertilværelsen. Her fremdrages manglende økonomisk sikkerhed ved eks. sygdom og dagpenge mulighed²⁰⁵.

Der er siden beslutningen om at afvikle iværksætterselskabet været flere politiske partier ude, for at komme iværksætterne i møde – ved at overveje at nedsætte kapitalkravet til anpartsselskaber yderligere²⁰⁶. Men ikke Dansk Folkeparti, der mener at 40.000 kr. bør alle iværksættere kunne finde – og de vil ikke støtte op om en forslag til yderligere nedsættelse²⁰⁷. De havde helst set at det tidligere kapitalkrav på 50.000 kr. var blevet bevaret – da de mener det er et rimeligt beløb, hvis man ønsker at være iværksætter i Danmark.

Med Danmark med det næsthøjeste kapitalkrav i Danmark, er Danmark kommet på en helt forkert liste – som følge af afviklingen af iværksætterselskabet. Det var fra politisk hold ikke meningen at ændringen skulle svække dansk iværksætteri eller spænde ben for iværksættere, men alene en reaktion på den store regning der blev sendt til det offentlige, og det arbejde der var med at få selskaberne tvangsopløst²⁰⁸. Der er ikke et konkret beløb, men Dansk Erhverv har foreslået 15.000 kr.²⁰⁹, et beløb EL kan tilslutte sig, hvor LA hellere ser 25.000 kr. Et beløb på 15.000 kr. ville svare til gennemsnitskravet i EU, og minimere risikoen for at iværksættere søger uden for landets grænser.

Dansk Erhverv fulgte udviklingen, og så en stigende iværksætterlyst, om ikke andet – så blev der i hvert fald forsøgt at stifte et selskab. Desværre viser tendensen også, at mangel på kompetencer, og problemer med finansieringen – sætter en bremse for vækstmulighederne. FSR håbede at der kunne skabes balance i et naturligt antal tilgang og frafald – men for at opnå dette, var der behov for mere fokus på iværksætteri på uddannelserne²¹⁰.

Et andet indtryk af det stigende konkurstal, højere end under finanskrisen, er også den økonomiske fremgang i samfundet – som øger folks velvilje til blot at forsøge

²⁰⁵ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 16

²⁰⁶ Philipsen: Danmark i toppen af kedelig liste i EU, Børsen

²⁰⁷ Philipsen: DF: Lidt ”tudefjæs” over det (2019), Børsen

²⁰⁸ Philipsen: Danmark i toppen af kedelig liste i EU, Børsen

²⁰⁹ Philipsen: Dansk Erhverv: Sænk kapitalkravet til 15.000 kr., Børsen

²¹⁰ Experian, FSR & Dansk Erhverv: Analyse af iværksætterselskaber (2017)

sig” – se om det går. Når konomien går godt, er risikovilligheden højere²¹¹. Normajlt stiger konkurstallet i økonomisk dårlige tider, så forklaringen på det omvendte her – kan skyldes den øgede risikovillighed. Chefkonsulent hos FSR – danske revisorer, Jakob Holm udtæler ” Når det går godt i dansk erhvervsliv, er vejen til at sige »vi prøver sgu« kortere. Det kan også ses ved, at der de seneste år er kommet markant flere virksomheder i Danmark – eksempelvis er der startet mange iværksætterselskaber med ned til én krone i selskabskapital. Men ikke alle har held med erhvervseventyret, og derfor ser vi mange små virksomheder, som aldrig opnår økonomisk aktivitet ende i konkurs”²¹².

Manglende adgang til finansiering er en af iværksætterens største udfordringer²¹³, og bliver af iværksættere anset som en af de primære årsager til manglende succes eller manglende vækst. Her kræves dog en vis bæredygtighed i idéen, og en troværdig iværksætter. Det er den første fase, der er langt sværest for iværksætteren at finansiere – og afsøges oftest ved ”Friends, Family and Fools” – 3F. Der er fonde at søge ved, og idéen kan være heldig at blive solgt til investorer. Men banker er stadig den foretrukne finansieringskilde – om end de er meget tilbageholdende²¹⁴. Hertil kommer den nyeste trend, med crowdfunding, som ikke helt har vundet helt indpas i Danmark endnu.

Hvis Danmark ønsker at være en iværksætternation, skal rammevilkårene være attraktive – og heri er kapitalkravet et parameter. Dansk Industri stemmer i - vilkårene skal være optimale for iværksætterne, men ønsker først og fremmest noget stabilitet – og at der skabes noget langtidsholdbart at forholde sig til²¹⁵. Her foreslås det, at området undersøges til bunds, og finder ud af hvad iværksættere har behov for. Samtidig er der kontroller i skat- og erhvervsstyrelsen der trænger til et løft, så de virker mere effektivt.

²¹¹ Bitsch: Højere end under finanskrisen: ”Vi prøver sgu” presser konkurstallet op (2018)

²¹² Bitsch: Højere end under finanskrisen: ”Vi prøver sgu” presser konkurstallet op (2018)

²¹³ Hansen: Iværksætterens juridiske udfordringer (2017), side 32

²¹⁴ Dansk Iværksætterforening: Iværksætterundersøgelsen 2017 (2017), side 11

²¹⁵ Philipsen: Dansk Erhverv: Sænk kapitalkravet til 15.000 kr., Børsen

10. Regnskab og revision

Kapitalselskaber i Danmark er underlagt revisionspligt jf. ÅRL § 135, stk. 1, hvor regnskabsklassen afgør hvilke krav der skal opfyldes for den enkelte regnskabsklasse. Revisionspligten gælder for virksomheder i regnskabsklasse B, C og D - hvor regnskabsklasse B har en række lempelser, mulighed for at vælge en udvidet gennemgang i stedet for revision jf. ÅRL § 135, stk. 1, 2. pkt.

95 % af kapitalselskaber i Danmark hører under regnskabsklasse B²¹⁶. Selskaberne er derfor ofte i den situation, hvor der ikke er pligt til revision – til trods for at årsrapporten skal revideres af en godkendt revisor. Små virksomheder, som ikke skal forveksles med mikrovirksomheder, kan fravælge revision – og i stedet vælge at lade sig revidere efter en erklæringsstandard med en udvidet gennemgang af regnskabet.

Det er den øverste ledelse der er ansvarlig for udfærdigelsen af selskabets årsrapport, og skal ligeledes godkendes af denne. Efterfølgende forestår de, at årsrapporten indsendes rettidigt til Erhvervsstyrelsen, senest fem måneder efter afslutningen på regnskabsåret. Årsrapporten indsendes digitalt og bliver offentliggjort samme dag²¹⁷.

10.1 Regnskabsklasser

Iværksætterselskaber skal aflægge årsregnskab jf. årsregnskabsloven. I Danmark tages der udgangspunkt i 4 regnskabsklasser, som årsregnskabsloven (ÅRL) tager udgangspunkt i²¹⁸. Regnskabsklasserne A, B, C og D indeholder individuelle regler og krav til virksomhederne – i forhold til hvordan deres årsregnskab skal udarbejdes. Byggeklodsmodellen, som opdelingen af regnskabsklasser også kaldes – er bygget op, således at jo højere regnskabsklasse – des flere krav og regler. Det gælder, at virksomheden skal følge reglerne for egen klasse, og for de underlæggende.

Under de fire overordnede regnskabsklasser er der forskellige krav til, hvad virksomhedens årsrapport skal indeholde. Disse krav stiger i takt med regnskabsklasserne. Et skifte mellem regnskabsklasser sker når virksomheden i to år efter

²¹⁶ Werlauff: Valg af virksomhedsform (2018), side 65

²¹⁷ Årsregnskabsloven § 153a

²¹⁸ Årsregnskabsloven § 7, stk. 2

hinanden, har overskredet 2 af 3 grænser – eller modsat, ikke har levet op til to af tre grænser²¹⁹.

Regnskabsklasse	Grænser
Klasse D Børsnoterede og statslige aktieselskaber	Børsnoterede og statslige aktieselskaber uanset størrelser
Klasse C Store virksomheder	Store virksomheder Balance > 156 mio. Omsætning > 313 mio. Ansatte > 250
Mellemstore virksomheder	Mellemstore virksomheder Balance 44-156 mio. Omsætning 89-313 mio. Ansatte 50-250
Klasse B Små virksomheder	Små virksomheder Balance 0-44 mio. Omsætning 0-89 mio. Ansatte 0-50
Mikrovirksomheder	Mikrovirksomheder Balance 0-2,7 mio. Omsætning 0-5,4 mio. Ansatte 0-10
Klasse A Meget små virksomheder omfattet af LEV og personlige virksomheder	Meget små virksomheder omfattet af LEV og personlige virksomheder uanset størrelse

Figur 8 – Byggeklodsmodellen jf. ÅRL § 7, stk. 2
Kilde: Egen tilvirkning

Klasse A

Regnskabsklasse A består af de mindste virksomheder, typisk enkeltmandsvirksomheder og foreninger uden begrænset ansvar. For denne regnskabsklasse gælder, at indehaveren hæfter personligt og ubegrænset. Der er størrelsesgrænser for klasse A virksomheder, som betyder at virksomheden kun er omfattet af klasse A såfremt balancesummen ikke overstiger 87 mio. kr., omsætningen ikke overstiger 12 mio. kr. og at der ikke er mere end 10 heltidsansatte.

²¹⁹ Årsregnskabsloven § 7, stk. 2

Klasse B

Regnskabsklasse B består oftest af kapitalselskaber, som aktie- og anpartsselskaber, herunder iværksætterselskaber. For disse gælder, at kapitalejerne har begrænset hæftelse, og alene hæfter med den indskudte kapital²²⁰. Endvidere består regnskabsklasse B også af de virksomheder, der overstiger størrelseskravene i regnskabsklasse A.

Regnskabsklasse B opdeles i to dele, henholdsvis mikrovirksomheder og små virksomheder. Forskellen mellem disse to er, at mikrovirksomhederne kan søge undtagelse i forhold til nogle af de krav der er til årsregnskabet.

Klasse C

Regnskabsklasse C består af virksomhederne der overstiger størrelseskravene fra regnskabsklasse B – oftest kapitalselskaber. I regnskabsklasse C er der, som med regnskabsklasse B, også en opdeling i to – som alene afhænger af grænseværdierne.

Klasse D

Regnskabsklasse D består af børsnoterede selskaber, samt statslige aktieselskaber. Det er den højeste regnskabsklasse, og her forefindes ingen størrelseskrav til virksomhederne. Udgangspunktet for kapitalselskaber er, at der er revisionspligt – hvilket betyder at selskabets årsrapport skal revideres af en godkendt revisor. Der er ikke revisionspligt for regnskabsklasse A, ej heller regnskabspligt.

10.1.1 Fravalg af revision

Såfremt selskabet fravælger revision, skal dette oplyses i ledelsespåtegningen, at revision er fravalgt og selskabet opfylder betingelserne hertil jf. ÅRL § 9, stk. 6. og besluttes på generalforsamlingen jf. SL § 188, stk., nr. 3.

For at benytte sig af denne mulighed, skal regnskabet på to af hinanden følgende år ikke overskride to af tre – af følgende størrelser²²¹;

Balancesum	4 mio. kr.
Nettoomsætning	8 mio. kr.
Heltidsbeskæftigede	12 (i gennemsnit)

²²⁰ Hertil kan komme evt. kautionsforpligtigelser der er indgået særskilt

²²¹ Årsregnskabsloven § 135

Figur 9 - Grænseværdier for fravalg af revision²²²

Disse grænseværdier er blevet lempet flere gange, således af flere har haft mulighed for at fravælge revision. Nystiftede virksomheder kan derfor fravælge revision det første år, såfremt de ikke – på balancedagen – overskrider to af tre, af de nævnte punkter i figur 11. Overskrides de alligevel, indtræder revisionspligten²²³.

Ønskes der fravalg af revision, besluttet dette på generalforsamlingen, hvorefter der sendes en undtagelseserklæring til Erhvervsstyrelsen. Selvom der besluttet et fravalg af revision, skal selskabet stadig udarbejde og indsende en årsrapport til Erhvervsstyrelsen. Det er i alle de virksomheder der ejes kapitalandele med betydelig indflydelse, summerne fra skal medtages. Til dette kan benyttes to metoder, som følger af ÅRL § 110, stk. 2 og 3:

- § 110, stk. 2 beregningsmetode: Balancesum, omsætning mv. fra associerede virksomheder indregnes 100% uanset ejerandel, men interne transaktioner mv. elimineres. Der foretages fuld eliminering af transaktioner med associerede virksomheder.
- § 110, stk. 3 beregningsmetode: Ligesom ovenstående (§110, stk.2), dog uden eliminering af interne transaktioner. Ved anvendelse af denne metode, forhøjes beløbsgrænserne for balancesum og omsætning med 20%.

Antallet af virksomheder der fravælger revision og andre erklæringer med sikkerhed er stigende 2006 var der 12 selskaber der fravalgte revisionen. Dette tal var i 2017 135. 294 selskaber. Ideen med lempelserne til revisionspligten var for at lette byrden for virksomhederne. Men det har haft den slagside, at mange selskabers regnskab er fejlbehæftet, fejl som revisor kunne have opsnappet under revision – og dermed fået udbedret. Lempelserne har rigtignok lettet byrden, men også udhulet genomsigtigheden i et årsregnskab, da en lang række forhold ikke kommer til regnskabsbrugernes opmærksomhed²²⁴.

Til trods for muligheden for fravalg af revision, har iværksætterselskabet (og øvrige der ellers kan fravælge) stadig mulighed for at tilvælge frivillig revision.

²²² Egen tilvirkning

²²³ Vejledning ES

²²⁴ Dansk Revision: Fravalg af revision er problem (2019)

Denne beslutning træffes ligeledes på generalforsamlingen. I dette tilfælde er kravene til revisor de samme, som hvis revisionen var tilpligtet.

10.1.1 Erklæringsformer

Revisor kan afgive fire forskellige erklæringer på et årsregnskab, som hver især giver en forskellig grad af sikkerhed - om oplysningerne for årsregnskabet. Valget af erklæring bør ske som en konkret vurdering for det pågældende selskab – ud fra vurderingen af lovkrav, behov og signal til omverden.

Der opnås ikke 100 % vished om rigtigheden af regnskabet – uanset hvilken erklæringsform der vælges.

10.1.1.1 *Revision*

Dette er den højeste grad af sikkerhed, for at oplysningerne i årsregnskabet giver et retvisende billede, jf. ÅRL § 11, og overholder kvalitetskrav og gældende ret i øvrigt. Ved en revision foretager revisor et antal revisionskontroller – herunder analyser og forespørgsler til ledelsen, samt kontroller af væsentlige poster i regnskabet. Det være sig ved fysisk kontrol, eksterne bekræftelse, observationer, stikprøver, mv.

Her udføres forståelse af virksomheden, analyse og forespørgsler, bekræftelser fra tredjemand og kontrol af indberetning til SKAT samt kontrol af væsentlige oplysninger – eks. fysisk kontrol, observation og efterregning.

Efterfølgende afgives der konklusion på årsregnskabet, om det som helhed giver et retvisende billede – herunder, hvis nødvendigt - modifikation af konklusionen, rapportering om overtrædelse af regnskabslovgivning og ledelsesansvar samt fremhævelse af forhold i regnskabet eller revisionen.

Revisionen udfærdiges med udgangspunkt i ISA.

10.1.1.2 *Udvidet gennemgang*

Det blev i 2013 muligt med en ny erklæringsstandard, som var tilpasset revision af små virksomheder. Her skal der stadig sikres kontrol af de relevante forhold – men undgås revisionsbehandlinger, som er unødvendige i små virksomheder. Det var forhåbningen med den nye erklæringsform, at dette var medvirkende til at lette den administrative byrde for små virksomheder – hvilket minder om begrundelsen der lød for revisionslempelserne i 2006.

Den udvidet gennemgang er kun mulig for virksomheder i regnskabsklasse B. Beslutning om udvidet gennemgang træffes på generalforsamlingen, og følger bestemmelserne i EKBG §§ 9-11.

Dette er den næsthøjeste grad af sikkerhed, en begrænset sikkerhed, for at oplysningerne i årsregnskabet giver et retvisende billede. Ved udvidet gennemgang tager revisor udgangspunkt i oplysninger fra ledelsen, og her er gennemgangen af regnskabet primært baseret på forespørgsler til ledelsen, analytiske handlinger og en række specifikke supplerende handlinger.

Her udføres forståelse af virksomheden, analyse og forespørgsler samt bekræftelser fra tredjemand og kontrol af indberetning til SKAT.

Efterfølgende afgives der konklusion på årsregnskabet, om det som helhed giver et retvisende billede – herunder, hvis nødvendigt - modifikation af konklusionen, rapportering om overtrædelse af regnskabslovgivning og ledelsesansvar samt fremhævelse af forhold i regnskabet eller revisionen.

10.1.1.3 Review

Review giver en begrænset sikkerhed, for at oplysningerne i årsregnskabet giver et retvisende billede. Ved review tager revisor udgangspunkt i oplysninger fra ledelsen, samt gennemgang af regnskabet – primært baseret på forespørgsler til ledelsen samt analytiske handlinger. Ved review foretager revisor kun yderligere kontrol af oplysningerne – hvis analyser eller forespørgsler giver anledning til det.

Her udføres forståelse af virksomheden, analyse og forespørgsler og bekræftelser fra tredjemand.

Review kan vælges af virksomheder i regnskabsklasse B, såfremt de jf. ÅRL § 135 har mulighed for at fravælge revision. Bestemmelserne om review fremgår af EKBG §§ 12-15.

Efterfølgende afgives der konklusion på årsregnskabet, at der på baggrund af udførte handlinger ikke har fundet forhold, som giver anledning til at regnskabet ikke giver et retvisende billede – herunder, hvis nødvendigt - modifikation af konklusionen samt fremhævelse af forhold i regnskabet eller revisionen.

10.1.1.4 Assistance fra revisor

Her er ingen sikkerhed for årsregnskabs oplysninger, da revisor alene hjælper ledelsen med opstilling af årsregnskabet i henhold til lovgivningens krav. Her afgives en erklæring uden sikkerhed for oplysninger i årsregnskabet – da der ikke udføres kontroller af oplysningerne af revisor. En assistanceerklæring kan dog ikke afgives af revisor, hvis regnskabet indeholder åbenlyse fejl.

Her udføres alene forståelse af virksomheden og assistance hertil.

10.1.1.5 Revisionslempelser

Lempelserne er tilført selskaberne i regnskabsklasse B, og dermed også for langt størsteparten af anpartsselskaberne og iværksætterselskaberne. Lempelserne for revisionspligten startede i 2006, hvor der blev indført grænseværdier for, hvornår en virksomhed kunne fravælge revision. Op til her, havde alle virksomheder i regnskabsklasse B, C og D været underlagt revisionspligt.

Efter indførelsen af revisionslempelserne i 2006, blev det muligt for virksomheder, der ikke på to af hinanden følgende år – overskred to af tre grænseværdier at fravælge revision²²⁵.

På den måde fik de mindre virksomheder i regnskabsklasse B mulighed for at fravælge revision. Grundlaget herfor var at sænke de administrative byrder og samtidig tilpasse sig de EU retlige regler. I 2010 blev revisionspligten lempet igen med samme begrundelser som i 2006 (1,5 – 3 og 12). Daværende økonomi- og erhvervsminister Brian Mikkelsen ønskede at hæve grænseværdierne for at skærpe konkurrenceevnen for dansk erhvervsliv²²⁶. Grænserne herfra, er de samme som gør sig gældende i dag. I 2013 blev der igen indført lempelser til revisionspligten, her uden justering af grænseværdierne – men en tilføjelse af, at også holdingselskaber nu kunne fravælge revision. Samtidig blev muligheden for en ny erklæringsstandard tilføjet for små virksomheder, udvidet gennemgang, som kunne vælges i stedet for fuld revision.

Mikrovirksomhederne har særligt mange regnskabsmæssige lempelser, men også en række restriktioner – herunder at de ikke må eje dattervirksomheder eller associerede virksomheder. Derudover er der også en række erhvervsmikrovirksomhederne

²²⁵ Erhvervs- og vækst ministeriet 2006)

²²⁶ (Økonomi- og Erhvervsministeriet, 2010

ikke må drive. Et holdingselskab kan derfor ikke være en mikrovirksomhed, men sagtens være et iværksætterselskab.

Mikrovirksomheder har regnskabsmæssige lempelser i forhold til noter, men også i forhold til kravet om en egenkapitalopgørelse. Det er oftest læger, tandlæger og konsulenter der er kategoriseret som mikrovirksomheder²²⁷.

Ændring	Lempelser
Før 2006	Alle B, C og D virksomheder er omfattet af revisionspligt
Fra 2006	B virksomheder med nettoomsætning op til 3 mio. kr. får mulighed for at fravælge revision
Fra 2011	B virksomheder med nettoomsætning op til 8 mio. kr. får mulighed for at fravælge revision
Fra 2013	B virksomheder med nettoomsætning på mere end 8 mio. kr. får mulighed for at vælge mellem udvidet gennemgang og revision Holdingselskaber sidestilles med B virksomheder i forhold til revisionspligt, så de får mulighed for at fravælge revision med nettoomsætning op til 8 mio. kr. på ”koncernniveau”

Figur 10 - Fakta om revisionslempelser

Kilde: Egen tilvirkning, på baggrund af Dansk Revision

En af de væsentligste begrundelser for lempelserne, var at fjerne en del af de administrative byrder for de små virksomheder, og skabe bedre betingelser for iværksættere. Frigørelsen af disse, skulle i stedet bruges til at skabe øget vækst og beskæftigelse.

Kapitel 5: Sammenfatning og konklusion

11 Konklusion

Specialet har beskæftiget sig med rammevilkårenes påvirkning af dansk iværksætteri, med afsæt i afviklingen af iværksætterselskabet som selskabsvariant. Med baggrund i ovenstående, kan der udledes følgende konkluderende bemærkninger til specialets problemformulering der lyder;

”Hvordan påvirker de ændrede rammevilkår dansk iværksætteri fremadrettet, med afsæt i afviklingen af iværksætterselskabet?”

Hertil kan det udledes, at de ændrede rammevilkår på det selskabsretlige område, påvirker eksisterende iværksætterselskaber, iværksættere og dansk iværksætteri fremadrettet.

Ændringerne der er foretaget, både på nationalt og EU retligt niveau – har medført påvirkning af rammevilkårene i dansk selskabsret. Med udviklingen i etableringsfriheden, der er stadfæstet af de tre domme Centros, Überseering og Inspire Art, har iværksættere mulighed for at etablere sig i et hvilket som helst medlemsland – enten ved primær eller sekundær etablering. Der er med etableringsfriheden åbnet op for muligheder i samtlige selskabslovgivninger i EU, og dermed også mulighed for, at iværksættere og selskaber, kan spekulere i og finde den lovgivning, hvor rammevilkårene findes mest fordelagtige eller mindst byrdefulde. Ved at benytte sig af et andet medlemslands selskabsret, kan der efterfølgende etableres en filial i et andet medlemsland, eksempelvis Danmark – da det i dag er muligt at adskille det faktiske og det vedtægtsmæssige hjemsted – med hjemmel i EU-retten. Det gælder såvel både for ny stiftelser, og for selskaber der allerede er stiftet. Forbuddet mod restriktioner gør, at et medlemslands nationale lovgivning, ikke må indføre restriktioner der stiller et medlemslands statsborgere eller selskaber, dårligere end hvis de havde været statsborgere eller et selskab i det pågældende land.

Det var selvsamme forhold, etableringsfriheden, der i 2013 gjorde – at man fra lovgivers side fremsatte forslag om indførslen af et lavkapitalselskab i dansk selskabsret. Udviklingen mellem medlemslandene havde medført flere selskabsretlige reformer, med nedsættelse af kapitalkrav og indførsel af lavkapitalselskaber til følge. Det

var derfor vigtigt med en attraktiv national selskabslovgivning, da iværksættere og selskaber – også de etablerede, havde ret til at udnytte etableringsfriheden. Som reaktion herpå, meldte Danmark sig også ind i konkurrence medlemslandene imellem – med forslag om et iværksætterselskab med det bedste fra alle verdener. Herunder et lavt kapitalkrav, begrænset hæftelser og underlagt bestemmelser i selskabsloven – der var godt for omverdenen.

Iværksætterselskabet blev introduceret med virkning fra 1. januar 2014, med kapitalkrav på minimum 1 krone, begrænset hæftelse og regler om udbyttebegrænsning og opsparingskrav. Selskabsvarianten havde mange ligheder med det tyske Unternehmersgesellschaft – da inspirationen til rammerne, langt hen ad vejen kom herfra. Indført som alternativ til anpartsselskabet, og som erstatning for S.M.B.A – der i forbindelse med indførslen af iværksætterselskabet, var blevet udfaset – grundet en tvivlsom brug, og med stigende omkostninger til det offentlige som følge af tvangsopløsninger af selskabsformen. Forventningerne til iværksætterselskabet var store, og med det håbede man fra lovgivers side – at øge vækst og iværksætteri. Samtidig med indførslen af iværksætterselskabet, blev også kapitalkravet til anpartsselskabet nedsat med 30.000 kr. – ligeledes for at følge tendensen i EU.

Iværksætterselskabet har været en populær selskabsvariant, målt på antallet af stiftelser. Mange har benyttet sig af muligheden for et iværksætterselskab, og for mange - har udnyttet muligheden. Iværksætterselskabets har bidraget med arbejdspladser og med læring – hvor det er kommet alle til gavn – iværksætteren, økonomien, samfundet og dansk erhvervsliv. For iværksættere har det været nemt og billigt at komme i gang, med gode rammer til at afprøve deres gode idé i – uden en stor risiko for iværksætteren. Der har været solstrålehistorier, hvor hele idéen med iværksætterselskabet er blevet udført til perfektion, men samlet set – er disse overskygget af analyser om tvangsopløsninger, store skatte- og afgiftsrestancer, brug af iværksætterselskabet til svigagtige formål – og mange iværksætterselskaber uden reel erhvervsaktivitet. De mange negative historier er ikke ubegrundet, hvilket også fremgik af Erhvervsstyrelsens analyse. Der var udfordringer med iværksætterselskabet, og så mange – at det fra lovgivers side blev besluttet at afvikle iværksætterselskabet.

I foråret 2019 blev det besluttet at afvikle iværksætterselskabet, som følge af de mange sager om svigagtige forhold, den store andel af tvangsopløsninger – med

omkostninger til det offentlige til følge, og den manglende vækst – som selskabsvarianten blev introduceret med. Erhvervsstyrelsens analyse var en stor del af beslutningen for afviklingen, fra hvilken man fra lovgivers side fokuserede på de bestanddele af analysen der underbyggede alle de negative sider af iværksætterselskabet. I modsætning til behandlingen af indførslen af iværksætterselskabet, blev mulig filialdrift og konkurrence mellem medlemslandene knap nævnt ved afviklingen. Sammen med beslutning om afvikling, blev det endnu engang forslået at nedsætte kapitalkravet til anpartsselskabet – denne gang med 10.000 kr. – så kapitalkravet blev reduceret til 40.000 kr. Argumenterne hertil var, at det var for at imødegå tilsvarende selskabers kapitalkrav i EU – om end sandheden var, at Danmark gik fra toppen – med et lavkapitalselskab, og kapitalkrav hertil på 1 kr. til nu at have det næsthøjeste kapitalkrav i EU.

Ved indførslen af iværksætterselskabet, var man fra lovgivers side meget opmærksom på konkurrencesituationen i EU, og gjorde tiltag til at forhindre filialdrift i Danmark. Dette har man ikke gjort meget ud af ved afviklingen – men med det næsthøjeste kapitalkrav i EU nu – er risikoen herfor i hvert fald større. Såfremt iværksættere udnytter etableringsfriheden, sætter det danske lovgivere udenfor indflydelse. Men det hjælper, at kapitalkravet er reduceret af flere gange, og den økonomiske besparelse med et udenlandsk kapitalkrav, i stedet vil gå til omkostninger forbundet selvangivelse i to lande, rådgivningstimer og den tid der skal lægges i at lære ny selskabs- og skatteret at kende. Her kan det udledes, at et udenlandsk selskab også har signalværdi, og kan give problemer med kreditorer og långivere.

For de eksisterende iværksætterselskaber, er der – i modsætning til med S.M.B.A., indført en overgangsperiode på to år, hvor iværksætterselskaberne har mulighed for at oparbejde selskabskapitalen, til at kunne omregistrere sig til et anpartsselskab. I denne periode er særreglerne for iværksætterselskaberne, overført til overgangsbestemmelserne – hvorfor der i denne periode, ikke er den store forskel for selskabsvarianten. Det var formålet med overgangsperioden at få de levedygtige iværksætterselskaber omregistreret til et almindeligt anpartsselskab. Samtidig skal der i forbindelse med omregistreringen opfyldes krav til vedtægtsændringer kapitalforhøjelse til opfyldelse af kapitalkravet på 40.000 kr. Det forventes at de fleste aktive iværksætterselskaber med reel erhvervsaktivitet, vil lade sig omregistrere til et anpartsselskab når selskabskapitalen er til stede, eller senest ved overgangsperiodens udløb

den 15. april 2021. De resterende enten inaktive eller insolvente selskaber eller insolvente forventes tvangsopløst, og iværksætterselskabet som selskabsvariant vil derefter være fortid. Endeligt er det udledt af specialet, at de gældende overgangsbestemmelser har medført bekymring for de sunde iværksætterselskaber, for hvem det ikke kun handler om et kapitalkrav på 40.000 kr. De selskaber, som har en sund forretning – men en negativ egenkapital, står overfor en situation hvor de skal skaffe op til 1 mio. kr. på blot to år - og kan de ikke, vil de i medfør af overgangsbestemmelserne blive sendt til tvangsopløsning.

For virksomheder i selskabsform gælder at de er underlagt bestemmelserne i selskabsloven og årsregnskabsloven. Dette medfører at de er underlagt revisionspligt som udgangspunkt, men som det er udledt af specialet – er der tilført lempelser til virksomheder i regnskabsklasse B i henholdsvis 2006 og 2010. 95 % af selskaberne i Danmark er underlagt bestemmelserne i regnskabsklasse B, hvor lempelserne angår den del – der opfylder kriterierne til at høre under små virksomheder. Iværksættere og nystartede virksomheder vil ofte tilhøre denne del af regnskabsklasse B – og har derfor disse lempelsesmuligheder. Regnskabsaflæggelsen for små virksomheder er blevet forenklet – med færre krav til årsregnskabet, samt at revisionspligten i stedet for at være et krav – nu er en valgmulighed.

Mange små virksomheder benytter sig af muligheden for at fravælge revisionen, hvorfor årsregnskabet ikke påses af kompetent tredjemand – hverken som offentlighedens tillidsrepræsentant, revisor – eller som rådgiver. Uden en påtegning på regnskabet, har årsregnskabet ikke samme værdi – som det ellers ville have haft, ved at en kompetent tredjemand havde revideret årsregnskabet, og konkluderede om årsregnskabet gav et retvisende billede. Dette får tilliden til at falde. For regnskabsbrugere er årsrapporten et blik ind i virksomheden, og bruges i en række forhold – hvor det er ønskværdigt for iværksætteren, at der er tillid til årsregnskabet. Dette ses særligt i forhold til kreditor og långivere.

Årsregnskaber, hvor revisionen fravælges – er der i specialet udledt, at disse ofte har en række fejl. Dette kunne indikere – at revisionslempelserne har en bagside, hvor regnskabets værdi mindskes – i bytte for lavere revisionsomkostninger. Der er fra lovgivers side fokus på at optimere og minimere de administrative byrder – men iværksættere, særligt ”nye” iværksættere, ser besparelsen på revisoren som værende

større, end at regnskabet reelt mister noget af sin værdi – ved ikke at give et retvisende billede, grundet fejl – eller i øvrigt, manglende regelefterlevelse.

Det er udledt af specialet, at der netop har været problemer med regelefterlevelsen, herunder registreringskrav og manglende indsendelse af årsregnskabet til Erhvervsstyrelsen. Dette medfører, at disse selskaber bliver sendt til tvangsopløsning, men også at særligt denne gruppe – ville have gavn af revisor- eller rådgiverbistand, i hvert fald i de første år – indtil der er styr på reglerne.

Det kan bemærkes til afslutning, at danske iværksættere har gode betingelser for iværksætteri, inden for rammer og regelkrav – der de sidste ti år er blevet lempet, for et lette tilgangen. Iværksætterselskabets afvikling, har gjort det lidt svære, økonomisk set, at starte op i selskabsregi – men har man den gode idé, og et kapitalselskab ville give bedst mening ud fra risiko og erhvervsmæssigt perspektiv, er kapitalkravet til anpartsselskabet nu lempet til 40.000 kr. – et beløb de fleste ville kunne tilvejebringe.

For fremtidens iværksætter kan det udledes af specialet, at der er tre overordnede muligheder for virksomhedsopstart med virksomhed i Danmark –stadig er regnskabsmæssige lempelser og et kapitalkrav på 40.000, som enkeltmandsvirksomhed og som udenlandsk filial. Iværksætteren kan altså komme i gang for alt mellem 1-40.000 kr., uden dog at ligne hinanden derefter jf. ovenstående. Dette påvirker mange små potentielle virksomheder, som nu må satse lidt mere af egen lomme for at opnå den selskabsretlige beskyttelse – og det selskabsretlige ansvar.

Konsekvensen af afviklingen af iværksætterselskabet, og deraf ændrede rammevilkår for dansk iværksætteri – kan det af specialet udledes at med lovgivers politiske mål om at fremme iværksætterkulturen, er det med de seneste ændringer blevet gjort sværere for dansk iværksætteri at etablere sig i selskabsform. Billigste mulighed hertil, er et anpartsselskab – med et kapitalkrav på 40.000 kr., og mulighed for apportindskud. Her opnås den begrænsede hæftelse, mulighed for udbytte og en kendt selskabsform – der signalerer mere seriøsitet end iværksætterselskabet isoleret set gjorde.

Såfremt det kniber med at fremskaffe kapital til et anpartsselskab, er en personlig virksomhed et oplagt alternativ. Den personlige virksomhed er stadig den virksomhedsform, flest vælger. Den personlige virksomhed, som oftest vil være i form af en

enkeltmandsvirksomhed – har nogle karakteristika der skal holdes for øje, inden denne vælges. Det gælder for den personlige virksomhed, at ejer og virksomhed er identisk – hvilket medfører at iværksætteren hæfter personligt og ubegrænset – også for virksomhedens forpligtigelser.

Endeligt er der mulighed for at gøre brug af etableringsfriheden, hvor der stiftes et udenlandsk selskab, og derefter en filial i Danmark.

Slutteligt kan det konkluderes, at ændringerne har såvel en påvirkning, som direkte indvirkning på dansk iværksætteri. Når rammevilkår ændres, skal disse følges – og med de lempelser og reduceringer der er kommet til dansk selskabsret de senere år – bliver det svært at finde en samlet mere attraktiv ”pakke” end et dansk selskab eller dansk virksomhed. Dette kan udledes af, at de omkostninger der er forbundet med at benytte sig af etableringsfriheden, hurtigt indhenter størrelsen på kapitalkravet for et anpartsselskab. Etableringsmulighederne er der – i Danmark og i EU – men en direkte konkurrence med udenlandske selskaber vil kun vare i kort tid – hvis det overhovedet sker.

Iværksætterkulturen bliver ramt af ændringerne, da flere vil være påpasselige med at få prøvet deres idéer af – da det enten er med personlig hæftelse, eller et relativt stort kapitalkrav for anpartsselskabet – som vil være en hindring, når man ikke på forhånd kender udfaldet af den gode idé. For iværksættere hvor der ikke er stor risiko for privatøkonomien, vil en personlig virksomhed stadig være en oplagt mulighed, da risiciene er få her. Modsat – så kan et selskab med begrænset hæftelse give den sikkerhed til privatøkonomien, i medfør af den begrænset hæftelse.

12 Perspektivering

I forlængelse af specialets konklusion, er det interessant slutteligt - at tænke tanken videre. Iværksætterier vil fortsætte, under de rammevilkår der udstedes fra lovgivers side – i de variationer, og med de krav der følger. I den optik, er de erfaringer vi som rådgivere har gjort os, vigtige at sætte i spil for fremtidens iværksættere. Vi er blevet klogere – og det skal vi give videre.

Den selskabsretlige konkurrence er Danmark ikke længere en part i, da dansk selskabsret for nuværende ikke er interessant, i forhold til de øvrige medlemslandes. Derfor må vi fremdrage de muligheder vi har i Danmark, for at forbedre vilkårene og rådgivning til iværksætterne. Både de nutidige og de fremtidige. Kvalitet i produkter er altid efterspurgt, og denne skal henføres til dansk iværksætterier og danske rammevilkår.

Der er netop konkluderet, at de seneste selskabsretlige ændringer – med afviklingen af iværksætterselskabet kan få konsekvenser. Målet for danske lovgivere, danske rådgivere og danske iværksættere – må derfor være at få de gode idéer ud i verden, under de vilkår der er, og med den viden vi har.

”Hvad nu hvis” er derfor ikke så interessant længere, hvorfor der ikke skal spekuleres yderligere i – om lovgivere kunne have grebet de seneste anderledes ændringer an. Både fordi regeringsmagten er skiftet sidenhen, og de ikke har ønsket at genoplive iværksætterselskabet i en version 2.0 – men også fordi, at spekulationerne i selskabsvarianten har givet et lidt halvdårligt eftermæle – og som der siges til nytår ”Gå ikke tilbage til en fuser.” Der er blevet stirret blindt på udfordringerne, fremfor mulighederne – og konsekvensen deraf må være, at der nu skal ses fremad.

Derfor tages der afslutningsvis afsæt i ”sammen, og hver for sig” – hvor undervisning, rådgivning og krav til den enkelte bør sættes i spil.

Hver for sig gælder de rammevilkår og krav der formentlig vil komme fremadrettet. Her anses det ikke som en reel mulighed, at der kommer et nyt lavkapitalselskab i dansk selskabsret. Med to fejlslagne forsøg – først med S.M.B.A og senest med iværksætterselskabet, er det forsøgt. Det anses derfor som mere sandsynligt, at lovgivere nedsætter kapitalkravet til anpartsselskabet yderligere, og med tiden – fjerner det helt. I første omgang er et niveau som 15-20.000 kr. blevet nævnt – og det virker som et fornuftigt leje. I tråd med hvad der efterspørges, ville et kapitalkrav i denne

størrelsesorden formentlig skabe en kultur af mere seriøse iværksættere. Det vil ikke forhindre iværksættere i at benytte sig af et udenlandsk selskab, men omkostningerne forbundet med et udenlandsk selskab, vil overskride kapitalkravet, med tanke på dobbelt selvangivelse, rådgivning til ny selskabs- og skatteret mv. Niveaulet er så langt nede mod 0 kr., at det må forventes at danske iværksættere – vil blive under danske rammevilkår.

I Danmark har vi tradition for at investere i uddannelse, i læring – og denne tanke kunne føres videre til iværksætterregi. Som det er blevet konkluderet, mangler der rådgivning og bedre uddannelse til iværksættere. Det må gerne være, og skal helst – nemt at starte virksomhed op, men mange starter med for dårlig viden om hvad det indebærer. Krav om virksomhedsstart hos en rådgiver, enten advokat eller revisor, hvor en gennemgang af hvad det indebærer og hvilke krav der følger af virksomhedsform, lovgivning, regnskabsaflæggelse mv. Give mulighed for viden om, hvordan man udvikler – og især, hvordan man afvikler. Alternativt kunne det være som oplæg på uddannelsesinstitutioner, i iværksætterhuse eller som erhvervstiltag fra det offentlige. Viden om hvad det betyder for den enkelte, for virksomheden, for regnskabsbrugere og for samfundet – således at samvittighedsfulde iværksættere forstår, at med beslutning om iværksætteri – følger også et ansvar, og ikke kun overfor en selv.

Et sidste område, kunne være finansiering – som er iværksætterens akilleshæl. Kunne der skabes ”iværksætter-lån” til kapitalejeren, på linje med SU-lån, uden at dette blev udbetalt direkte til iværksætteren, men til indbetaling af kapitalkrav til anpartsselskabet. Så er midlerne i selskabet, til fri disposition her – men som et personligt lån til kapitalejeren. Dette ville ikke ændre på antallet af virksomheds-eventyr der ikke overlever, men med maksimalt et lån ad gangen – åbnes der heller ikke blot et nyt selskab, når det forrige ikke længere har potentiale. Her er selskabet med begrænset hæftelse, men kapitalejeren har en personlig hæftelse. Hertil, som en del af kreditgivningen – kunne der være krav om rådgivning - så grundlaget er i orden fra start af. Dette uden at bremse iværksætterkulturen, eller fokusere på lemper. Derimod mere fokus på forhåndslære – til gavn for alle parter.

Den store påvirkning rammevilkår har på dansk iværksætteri – betyder forandringer. Disse rammer ikke altid plet, for hvor skal man sætte ind – for at øge vækst og

iværksætterier for mange, uden at det udnyttes af de få. Idéerne lever, og for langt de fleste iværksættere – ses der heldigvis muligheder, og til disse skal der skabes rammer der fremmer.

Litteraturliste

Analysér

- Dansk Erhverv: Rekordmange nye virksomheder – men udviklingen står til at vende (2019)
<https://www.danskerhverv.dk/presse-og-nyheder/nyheder/analyse---rekord-mange-nye-virksomheder/>
- Erhvervsstyrelsen: Analyse af iværksætterselskaber (2018)
<https://erhvervsstyrelsen.dk/ny-analyse-af-ivaerksaetterselskaber>
- Experian, FSR – Danske Revisorer & Dansk Erhverv: Analyse af iværksætterselskabet (2017)

Andet

- din§jura: Nyhedsbrev 2019 nr. 3, WERLAUFF Publishing A/S
- FSR – danske revisorer: Fakta ark, revisors erklæringer
https://www.fsr.dk/Faglige_informationer/Publikationer/Publikationer-liste/Fakta-ark-revisors-erklæringer
- Regeringen: Lovkatalog 2018/2019 (2018)

Artikler

- Andersen, Eva: Iværksætterselskaber booster konkurstal, 25. januar 2018, Horsens Folkeblad
<https://hsfo.dk/artikel/iv%C3%A6rks%C3%A6tterselskaber-booster-konkurstal>
- BDO – Hansen, Claus Bonde: Iværksætterselskaber skal ifølge loven aflægge årsregnskab, 16. september 2016, BDO
<https://www.bdo.dk/da-dk/faglig-info/revision-og-regnskab-publikationer/ivaerksaetterselskaber>
- Bitsch, Alexander: Højere end under finanskrisen: ”Vi prøver sgu” presser konkurstallet op, 10. juli 2018, Finans
<https://finans.dk/erhverv/ECE10744307/hoejere-end-under-finanskrisen-vi-proever-sgu-presser-konkurstallet-op/?ctxref=ext>
- Dansk Revision: Fravalg af revision er et problem, 15. marts 2019, Dansk Revision
<https://www.danskrevision.dk/nyheder/2019/03/fravalg-af-revision-er-et-problem/>
- FSR – danske revisorer: En krones-selskaber buldrer frem, 29. august 2017, FSR Nyheder
<https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/2017-nyheder/En%20krones-selskaber%20buldrer%20frem>
- FSR – danske revisorer: Iværksætterselskaber runder 50.000, 11. september 2018, FSR Nyheder
<https://m.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Nyheder/2018-nyheder/Ivaerksaetterselskaber%20runder%2050000>

- Hansen, Carsten Steno: Nu kan du blive iværksætter for én krone, 29. august 2013, Berlingske Tidende
<https://www.berlingske.dk/virksomheder/nu-kan-du-blive-ivaerksaetter-for-en-krone>
- Hansen, Claus Rosenkrantz: Goddag til ny iværksættermodel, 22. august 2013, CBS Bibliotek
<https://www.cbs.dk/viden-samfundet/nyheder/goddag-ny-ivaerksaettermodel>
- Hansen, Jonas Rimer: Anders Ibsen og Bo Krogsgaard startede enkroneselskab for at teste idé – i dag har Cobiros 45 ansatte: ”Det hele er gået meget hurtigt”, 25. september 2018, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/208146/artikel.html?hl=YToxOntpOjA7czoxODoiaXbmcmZ5nR0ZXJzZWxzax2FiIjt9>
- Jeppesen, Lone Schrøder: Selskabsretsforskere i fælles opråb: Nedlæggelse af IVS kan kvæle iværksætterlysten, 2. april 2019, K-News
<https://www.k-news.dk/nyheder/selskabsretsforskere-i-faelles-opraab-nedlaeggelse-af-ivs-kan-kvaele-ivaerksaetterlysten>
- Lilja, Troels Michael: Velkommen til iværksætterselskabet, 4. februar 2014, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/73321/artikel.html?hl=YTozOntpOjA7czoxNDoiV-mVsa29tbWVuIHRpbCBpduZya3PmdHRlcnNlbHNrYWJl-dCI7aToxO3M6MzoidGlsIjtpOjI7czoyNDoidGlsIGl25nJrc-Z0dGVyc2Vsc2thYmV0Ijt9>
- Nielsen, Nicolas S.: Vognmands smarte finte frustrerer chauffører: Søgte 500 tilladelser til at køre taxi, 7. april 2018, dr.dk
<https://www.dr.dk/nyheder/politik/vognmands-smarte-finte-frustrerer-chauffoerer-soegte-500-tilladelser-til-koere-taxi>
- Nielsen, Simon Richard: Erhvervsstyrelsen lukker iværksætterselskaber i tusindvis, 6. marts 2019, FinansWatch
<https://finanswatch-dk.zorac.aub.aau.dk/secure/Finansnyt/Regulering/article11232678.ece>
- Philipsen, Andrea: Danmark i toppen af kedelig liste i EU, 23. juli 2019, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/229724/artikel.html?hl=YTo5OntpOjA7czoxNjoiRGFubWFyayBpIHRvcHBlbiI7aToxO3M6MT0iaSI7aTozO3M6NzoiRG-FubWFyayI7aTo0O3M6ODoiaSB0b3BwZW4iO2k6ODtzOjk6ImkgRG-FubWFyayI7aToxNDtzOjY6InRvcHBlbiI7aTo1MDtzOjE6Ik-kiO2k6NTg7czo4OjI0b3BwZW4gaSI7aTo2NDtzOjg6IkkgdG9wcGVuIjt9>
- Philipsen, Andrea: Dansk Erhverv: Sænk kapitalkravet til 15.000 kr., 23. juli 2019, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/229715/artikel.html?hl=YTo0OntpOjA7czoxNjoiU-ZuayBrYXBpdGFsa3JhdiI7aToxO3M6MTE6ImthcGl0YWxremF2IjtpOjY7czo0OjIz5m5rIjtpOjc7czo0OjI5m5rIj9>

- Philipsen, Andrea: DF: Lidt ”tudefjæs” over det, 23. juli 2019, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/229727/artikel.html?hl=YToxOntpOjA7czoyOiJERiI7fQ..>
- Philipsen, Andrea & Munkholm, Morten: Afskaffelse af enkroneselskaber gør Danmark til EU’s næstdyreste land at stifte selskab i – kun Slovenien er dyrere, 25. marts 2019, Børsen
<https://borsen-dk.zorac.aub.aau.dk/nyheder/avisen/artikel/11/221770/artikel.html?hl=YToyOntpOjA7czoxNjoiRW5rcm9uZXNlbHNrYWJl-ciI7aToxO3M6MTY6ImVua3JvbmVzZWxza2FiZXIiO30.>
- Schouborg, Lennart Kjær: Antallet af nye virksomheder stiger, 10. april 2019, Horsens Folkeblad
<https://hsfo.dk/artikel/antallet-af-nye-virksomheder-stiger>
- Sjølie, Marie Louise: En-krones-selskaber skylder Skat en halv milliard, 24. november 2017, www.dr.dk
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/en-krones-selskaber-skylder-skat-en-halv-milliard>
- Sjølie, Marie Louise; Sørensen, Trine Linde; Pedersen, Christian Brandt & Quass, Lisbeth: Stribevis af skrantende iværksætterselskaber giver millionregning til staten, 13. oktober 2017, dr.dk
<https://www.dr.dk/nyheder/penge/stribevis-af-skrantende-ivaerksaetterselskaber-giver-millionregning-til-staten>
- Sommer, Mathias: Advokat om danske selskaber: Utroligt nemt at svindle med a-skat og moms, 13. oktober 2017, dr.dk
<https://www.dr.dk/nyheder/penge/advokat-om-danske-selskaber-utroligt-nemt-svindle-med-skat-og-moms>
- Sommer, Mathias; Nielsen, Søren & Laursen, Anders: Omstridte énkrone-selskaber brugt i svindelnummer til op mod en halv milliard kroner, 13. oktober 2017, dr.dk
<https://www.dr.dk/nyheder/penge/omstridte-enkrone-selskaber-brugt-i-svindelnnummer-til-op-mod-en-halv-milliard-kroner>
- Steno, Carsten: Tvivl om iværksætteraktivitet trods rekord i antallet af nye selskaber, 12. februar 2018, Leder i dag.dk
<https://www.idag.dk/article/view/584387/tvivl-om-ivaerksaetteraktivitet-trods-rekord-i-antallet-af-nye-selskaber?rel=related>

Domme

- Sag C-167/01: Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Asterdam mod Inspire Art Ltd. (2003)
<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62001CJ0167:DA:PDF>
- Sag C-208/00: Überseering BV mod Nordic Construction Company Baumanagement GmbH (2002)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A62000CJ0208>

- Sag C-212/97: Centros Ltd. mod Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (1999)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=CELEX%3A61997CJ0212>

Faglitteratur

- Hansen, Jesper Lau: Iværksætterens juridiske udfordringer (2017), 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Hansen, Lone L. & Werlauff, Erik: Den juridiske metode – en introduktion (2016), 2. udgave, Jurist- og Økonomforbundets Forlag
- Lilja, Troels Michael: Iværksætterselskaber (2015), 1. udgave, Karnov Group
- Sørensen, Karsten Engsig & Danielsen, Jens Hartig: EU-Retten (2019), 7. rev. udgave, DJØF Forlag
- Werlauff, Erik: Selskabsret (2016), 10. udgave, Karnov Group
- Werlauff, Erik: Valg af virksomhedsform (2018), 2. udgave, WERLAUFF Publishing A/S

Links

- www.cvr.dk
- www.dst.dk
- www.em.dk
- www.erhvervsstyrelsen.dk
- www.eu.dk
- www.europarl.europa.eu
- www.fsr.dk
- www.ft.dk
- www.regeringen.dk
- www.skm.dk

Love

- Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung (GmbHG)
- LBK nr. 763 af 23/07/2019 – Bekendtgørelse af lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven)
- LBK nr. 838 af 08/08/2019 – Bekendtgørelse af årsregnskabsloven
- LBK nr. 1089 af 14/09/2015 – Bekendtgørelse af lov om aktie- og anpartsselskab (selskabsloven)
- LBK nr. 1295 af 15/11/2013 – Bekendtgørelse af lov om visse erhvervsdrivende virksomheder
- LBK nr. 1580 af 10/12/2015 – Bekendtgørelse af årsregnskabsloven
- LOV nr. 245 af 27/03/2006 – Lov om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven, bogføringslov samt lov om statsautoriserede og registrerede revisorer)
- LOV nr. 445 af 13/04/2019 – Lov om ændring af selskabsloven og årsregnskabsloven

- LOV nr. 616 af 13/06/2013 – Lov om ændring af selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og lov om Det centrale Virksomhedsregister
- LOV nr. 675 af 29/05/2018 – Lov om ændring af selskabsloven
- Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde
 - o Art. 49 TEUF – Etableringsfrihed og forbud mod restriktioner
 - o Art. 54 TEUF – Ligestilling i medlemsstaterne af selskaber og statsborgere

Lovforslag og tillæg hertil

- Beslutningsforslag B 148, 2017/2018 samling: Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af iværksætterselskaber
Fremsat den 29. maj 2018
<https://www.ft.dk/samling/20171/beslutningsforslag/b148/index.htm>
 - o Bemærkninger til forslaget
 - o Forslag som fremsat
- Lovforslag L 152, 2012/2013 samling - Forslag til lov om ændring af selskabsloven, lov om visse erhvervsdrivende virksomheder, årsregnskabsloven og lov om Det Centrale Virksomhedsregister
Fremsat den 27. februar 2013
<https://www.ft.dk/samling/20121/lovforslag/l152/index.htm>
 - o Vilhelmsen, Anette: Skriftlig fremsættelse til lovforslag 152/13
 - o Høringsnotat ad L 152, Bilag 1
<https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l152/bilag/1/index.htm>
- Lovforslag L 190, 2018/2019 samling – Forslag til lov om ændring af selskabsloven og årsregnskabsloven
fremsat 28. februar 2019
<https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l190/index.htm>
 - o Jarlov, Rasmus: Skriftlig fremsættelse til L 190/19
<https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L190/fremsaettelsestale.htm>
 - o Høringsnotat L 190, bilag 7
<https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l190/bilag/7/index.htm>

Publikationer

- EY: Indsigt i årsregnskabsloven 2017/2018 (2017), 4. red. udgave
- Iværksætterpanelets anbefalinger til Regeringen 2018 (2018)
- Lilja, Troels Michael: Iværksætterselskaber – nøglen til en konkurrencedygtig selskabsret? (2013)

Vejledninger

- Erhvervsstyrelsen: Vejledning om iværksætterselskaber (2018)
- Erhvervsstyrelsen: Vejledning om omregistrering af et iværksætterselskab til et anpartsselskab (2019)